

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
וז' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי ע"ה

דעהו

דעהו
אלקין אביך
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

גליון מוגדל
לראש השנה

גליון צ"ז - ראש השנה - שנת תשפ"ג

מסילת המועד

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

**גאון עוזך
על כל יושבי תבל:**
די גאנצע בריאה
וועקט זיך אויף ראש
השנה און עס בענקט
צום שורש

עמוד ז'

משנת החסידות

שיעור בעיר וומס"ב
לקראת ראש השנה תשס"ט

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

ויתנו לך כתר מלוכה:

עצמיות
האדם
שזהו רצונו
ממליך את
הקב"ה
בראש
השנה

א. גאון יעקב: שלימות האדם - כמדרגת יעקב אבינו

משכימים לסליחות ד' ימים - כביקור קרבן מכל מום | ראש השנה - יום חידוש האדם במדרגתו הראשונה | יעקב שלימתא - כאדם הראשון קודם החטא | שלימות, אמת ותפארת - שמות של מידת יעקב, שכולל את כל המידות | וזהו מעלת האדם שכולל את כל הנבראים

ב. ומלכותו ברצון: בני ישראל ממליכים את השי"ת במידת הרצון

עצמיות האדם שהיא נשמתו מתגלה רק ברצון שהוא החשק העצמי שאין לו שום הסבר | המלכת המלך לא שייך רק ע"י רצון גמור מן העם | ביציאת מצרים נבחרו בני ישראל לעם ה' ע"י שקבלו מלכותו ברצון | ע"י המלכת הקב"ה ברצון גורמת רצון זה למעלה כביכול להיות מלך על עמו | רצון אמיתי הבא מעצמיות נפש האדם - הוא בשלימות ובלי גבול | ב'כתר מלכות' לא שייך שיהיה בה חסרון כלל - ולכן הכתר הניתן להקב"ה צריך להיות בשלימות הרצון

ג. ובמה בשופר: השופר מגלה את הרצון הפנימי להמלכת השי"ת

ההבדל בין יצירת כל הנבראים ע"י עשרה מאמרות, ליצירת האדם ע"י נפיתת רוח חיים | עצם נשמת האדם נמשכת מעצמיות אלוקות - כי הוא הממליך את השי"ת ברצון הפנימי | השופר מגלה את תוכיות האדם ורצונו השלם להמלכת הבורא | לצורך שלימות זו צריכים ביקור מכל מום בד' ימי סליחות

א.

גאון יעקב: שלימות האדם - כמדרגת יעקב אבינו

משכימים לסליחות ד' ימים - כביקור קרבן מכל מום | ראש השנה - יום חידוש האדם להיות במדרגתו הראשונה | יעקב שלימתא - כאדם הראשון קודם החטא | שלימות, אמת ותפארת - שמות של מידת יעקב, שכולל את כל המידות | וזהו מעלת האדם שכולל את כל הנבראים

ופנימיות הענין הוא שבכל ר"ה מחדש הקב"ה את יצירת האדם באותה המדרגה העליונה שנברא בה אדם הראשון. כי הנה נודע שלאחר שחטא אדה"ר בחטא עץ הדעת נתמעטה קומתו (סנהדרין לח:), ועתה אינו עומד כבר במדרגתו הגדולה בה היה בעת שנברא, אך ביום ראש השנה מתעוררת שוב היצירה הראשונה שלו. וההכנה הראויה הנצרכת מאתנו ביום זה, היא שנתאים את עצמנו למדרגת התחדשות האדם כראוי, וממילא עלינו להתבונן מהו שלימות מעלת האדם הנכונה.

אדם, המורה על עיקרו של האדם - בחי' אלופו של עולם, וא' במילואו [אל"ף] - בגי' 'עולה'. ונבוא לבאר עומק הדברים בזה.

בראש השנה מתחדשת יצירת האדם במדרגה שבה נברא

הנה על יו"ט ראש השנה אנו אומרים בנוסח התפילה שתקנו חז"ל (עי' ר"ה כז). 'זה היום תחילת מעשיך', שבו היתה בריאת העולם, והיינו שראש השנה היה היום הששי להבריאה שבו נברא האדם שהוא עיקר הבריאה,

ההשכמה לסליחות ד' ימים לפני ר"ה - כמו קרבן הטעון ביקור ד' ימים

כתבו הפוסקים בטעם מנהג בני אשכנז לקום ולומר סליחות לכל הפחות ד' ימים לפני ראש השנה, ע"פ מה דאיתא במדרש (ויק"ר כט, יב) 'אמר ר' תחליפא קיסרא, בכל המוספין [של שאר המועדים] כתיב והקרבתם עולה, וכאן [במוסף ראש השנה] כתיב (במדבר כט, ב) ועשיתם עולה, הא כיצד, אמר להן הקב"ה לישראל, פני, מעלה אני עליכם כאילו היום נעשיתם לפני, כלומר, שבראש השנה נעשים אנו כקרבן עולה להקב"ה, והרי כל קרבן טעון ביקור ד' ימים, ולכן מקדימים ימי סליחות ד' ימים לפני ראש השנה, בכדי לבקר את עצמנו שנהיה קרבן בשלימות בלא מום. ונרמז זה בא' שבראש תיבת

פטרון הגליון - תשרי

הרב החסיד המופלג והמפואר
מזה"ר צבי אביגדור באלזאם הי"ד
לע"נ אמו האה"ח פעריל ב"ר משה יוסף ע"ה
נפטרה כ"ו תשרי תשנ"ד לפ"ק

אך מידתו של יעקב אבינו – 'שלימות', אינה מיוחדת בשום מידה פרטית, אלא היא כוללת את כל המידות, ואין לומר בזה שיש לו איזה מידה מיוחדת, אלא הייחוד שלו הוא בכך שהוא כולל את כל השש מידות, ואינו בולט בשום אחד מהם ביותר, והוא יודע להעמיד את כולם על מעמדם הנכון, ולהשתמש בהם כפי המצטרך

~

כי עיקר מעלת האדם היא שיש בו שלימות, והוא כולל את כל המידות ואת כל פרטי הבריאה. והנה על זאת היא עבודתו, להשתמש בכלם לפי האופן הנכון – בבחי' 'אמת'. והוא ענין התמימות והביקור מכל מום המתבקשת מן האדם כהכנה לקראת יום הדין, כלומר שיעמוד את עצמו באופן שלימות ואמת, שהיא מדרגת אדם הנכונה כמו שנברא

שופריה דאדם הראשון, והפשט הוא שיופיו של יעקב אבינו היה כיופיו של אדה"ר יציר כפיו של הקב"ה. וכוונת דבריהם בפנימיות היא שיעקב אבינו נזדכך ב"כ עד שזכה להיות במדרגת אדה"ר קודם החטא, ונמצאת בו מעלת שלימות האדם כמו בשעה שנברא. ולכך מזכירים כמה פעמים בראש השנה את ענין מדרגת יעקב אבינו, וכגון מה שאומרים ב'לודו מזמור' - 'מבקשי פניך יעקב סלה', וכן קודם תקיעת שופר - 'יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב סלה', כי אצל יעקב אבינו מצינו את שלימות האדם שעליה נסובה כל עבודתנו בר"ה.

מידת יעקב אבינו 'שלימות' - שהוא כולל כל המידות, וזהו מידת האמת - ותפארת

והנה מידתו של יעקב אבינו הוא 'יעקב שלימתא', כלומר להיות בתכלית השלימות. אך לכאורה הדבר צריך הסבר, שהרי כל צדיק יש בו שלימות, וא"כ במה נתייחד יעקב אבינו להיות מידתו השלימות. והענין הוא, שהגם שאכן כל צדיק צריך להיות כלול מכל המידות, אבל יש לו את המידה הפרטית שלו שבו הוא מתייחד ומצטיין ביותר ('ועיד' 'במאי זהיר טפי' - שבת קיח:), וכמו שאברהם אבינו - מידתו מידת החסד, ויצחק אבינו - מידתו היא הגבורה, וכדומה.

אך מידתו של יעקב אבינו - 'שלימות', אינה מיוחדת בשום מידה פרטית, אלא היא כוללת

את כל המידות, ואין לומר בזה שיש לו איזה מידה מיוחדת, אלא הייחוד שלו הוא בכך שהוא כולל את כל השש מידות, ואינו בולט בשום אחד מהם ביותר, והוא יודע להעמיד את כולם על מעמדם הנכון, ולהשתמש בהם כפי המצטרך, כגון להכריע עד כמה צריכים לעשות חסד, וכמה נצרך להשתמש במידת הגבורה וכו'. וזהו שמצינו ג"כ שיעקב אבינו מדתו 'אמת' כמ"ש (מ"כ ז, כ) 'תתן אמת ליעקב', והיינו שהוא מנהל עצמו בכל המידות באופן של 'אמת', והיינו כפי המצטרך בהם לפי האמת, ומדרגה זו היא בחינת יעקב שלימתא, והיא שלימות מעלת האדם.

ומהאי טעמא נמי נקראת מדת יעקב 'תפארת', שפירושו יופי, כי יופי נמצא רק כשכל המידות פועלים ביחד ובאופן נאה ומסודר. דוגמא לכך הוא ציור יפה ומהודר השובה את עין כל רואיו, ואין עיקר יופיו רק ממה שיש בו הרבה גוונים וצורות, אלא בעיקר מזה שכולם מסודרים ומכוונים באופן יפה ומדויק, לא ארוך ביותר ולא קצר מדי וכו', ובדבר זה נמדד גדול היופי שבו. ועל דרך זה הוא אצל הצדיק העובד את ה' במידת התפארת, הכוונה שהוא יודע איך להשתמש בכל המידות במקומם הראוי, לא להיות טוב יותר מדי וכדו', אלא כפי המידה המצטרכת, וכן לא להתנהג בחריפות רק במקום שנצרך לזה, והכל לפי מה שהאמת מחייבת, ובהזמנה זו מוסיף תפארת ויופי לכל המידות.

מעלת האדם לעומת כל הנבראים - שהוא כולל את כל הבריאה ואינו מיוחד במידה פרטית

ודבר זה הוא ענין יסודי במעלת האדם, שבו הוא מתעלה ומתייחד מכל שאר הנבראים. כי הקב"ה ברא את האדם באופן שהוא כולל את כל הבריאה, וכמו שדרשו חז"ל ('עי' רשי' בראשית ב, ז, אדר"ג פל"א) על הפסוק 'עשה אדם', שכל הנבראים - עליונים ותחתונים - השתתפו ביצירתו. והטעם לזה הוא, מפני שהאדם הוא תכלית כל היצירה, ועליו להעלות ולתקן את כולם, ולכן הוא כולל את הכל, וכל פרטי הבריאה נמצאים בו. וכללות זו ניכרת גם בחלקו הגשמי, שבוה הוא שונה מכל בהמה וחיה אשר הם מיוחדים במידה שלהם ובפעולתם, וכן כל אחד מהם יש לו מאכל מיוחד שהוא אוכל, ואי אפשר לו לאכול דבר אחר. ורק האדם הינו בעל בחירה, ויש לו את היכולת לעשות ככל העולה על רוחו, ואי אפשר לידע מתחילה בדיוק מה הוא עומד לעשות, כי ביכולתו לעשות הכל. וכמו כן אין הוא מוכרח לאכול דוקא מאכלים מיוחדים, אלא הוא יכול לאכול מכל המזדמן. והיינו כאמור כי עיקר מעלת האדם היא שיש בו שלימות, והוא כולל את כל המידות ואת כל פרטי הבריאה. והנה על זאת היא עבודתו, להשתמש בכלם לפי האופן הנכון - בבחי' 'אמת'. וזהו ענין התמימות והביקור מכל מום המתבקשת מן האדם כהכנה לקראת יום הדין, כלומר שיעמוד את עצמו באופן שלימות ואמת, שהיא מדרגת אדם הנכונה כמו שנברא.

ב.

ומלכותו ברצון: בני ישראל ממליכים את הקב"ה במידת הרצון

עצמיות האדם שהיא נשמתו מתגלה רק ברצון שהוא החשק העצמי שאין לו שום הסבר | המלכת המלך לא שייך רק ע"י רצון גמור מן העם | ביציאת מצרים נבחרו בני ישראל לעם ה' ע"י שקבלו מלכותו ברצון | ע"י המלכת הקב"ה ברצון גורמת רצון זה למעלה כביכול להיות מלך על עמו | רצון אמיתי הבא מעצמיות נפש האדם - הוא בשלימות ובלי גבול | ב'כתר מלכות' לא שייך שיהיה בה חסרון כלל - ולכן הכתר הניתן להקב"ה צריך להיות בשלימות הרצון

ונפתח תחלה בביאור מהות ה'רצון', שע"פ קבלה הוא אחד מכינויי ספירת ה'כתר' שהיא הספירה הראשונה של העשר ספירות. כי עניינה של מדת ה'כתר' הוא ה'רצון' העליון השרשי לכל דבר, קודם שבא לידי התגלות בחכמה ובינה וכו'.

וכמו שהוא למעלה בספירות העליונות, כן הוא מתפרש גם באדם שהוא 'אדמה לעליון' וכוחותיו הם דוגמת כל המידות שלמעלה, שחלק ה'רצון' שבנפש האדם נקרא 'כתר', כי כמו שהכתר הוא מונח למעלה מגוף קומת האדם, כמו כן כח ה'רצון' היא גבוה מכוחות האדם

שכאשר הבהמה היא בעלת מום אינה מרוצה להקב"ה, ואין היא עולה ל'רצון' לפני אדון כל, ויש להבין קשר זה בין ה'תמימות' ל'רצון'.

קדושת לוי פרשת בשלח

צריבין להצין מה חילוק יש צין מלוכה וצין ממשלה מה שהכתוב כופל לשונות כאן. אמנם הענין הוא כך, כי צחינת מלך הוא צדעת ורלון העם שכולם מסכימים על המלוכה בלז שלם וצנפס חפילה... וזהו פירוש הפסוק כי לה' המלוכה, רלז לומר להצורה המלוכה ודאי שייך רק שאין אומה ולשון מכיר צזה ואין להם הצונה להסכים צזה רק עתה צזמן הזה אצחנו עמו ישראל ממליכים ומנכתירים כצזו ויתצרך שמו שימלך עלינו צצחינת מלכות. וזהו לה' המלוכה, מדעת ישראל כנאמר צים ומלכותו צרלון קצלו עליהם כו',

התמימות שייכת ל'רצון' - מידת 'כתר' שבנפש האדם

ונבוא לבאר ביתר עומק את ענין ה'תמימות' הנצרכת להקרבת קרבן, וכן את דרגת ה'שלימות' שביצירת האדם. כי הנה מצינו בתורה פסוקים הרבה המזהירים על האיסור להקריב קרבן בעל מום, והתורה מדישה שהקרבת בהמה בעלת מום אינה עולה ל'רצון' לפני השי"ת, וכמו שנאמר (ויקרא כב, י"ט-כ) 'לרצונכם זכר תמים יקריבנו', וכן 'כל אשר בו מום לא תקריבו כי לא לרצון יהיה לכם', הרי

הרגילים, והוא נמשך מלמעלה, וכמו שיתבאר.

עצמיות האדם מתגלה ע"י הרצון - וזהו בחי' חלק אלוך ממעל שבאדם

כי הנה הקב"ה נפח בכל נפש מישראל נשמה שהיא חלק אלוך ממעל, וחלק זה הוא אלוקות ממש שנטע הקב"ה בנבראים, והוא באמת עצם מהותו של איש הישראלי,

וכל שאר המידות והכוחות הפועלים בו אינם אלא לבושים לחלק אלוך ממעל זה.

והנה האדם כלול מכל הספירות העליונות, ויש בו כוחות של חכמה ובינה וכו', אך כאשר נבוא להתבונן איזה כח הוא עצמיות נפש האדם שהיא החלק אלוך, נשיב ונאמר שהוא בחינת הרצון שבנפש, כלומר שהרצון שבאדם זהו עצמיותו ממש, והוא חלק האלוקות שבתוכו.

כי הנה כאשר יש לו לאדם רצון וחשק לאיזה ענין, הרי אם יש לו טעם וסיבה שבגללם הוא רוצה אותו, אי אפשר לומר על זה שהוא עושה זאת ברצונו הפנימי בלבד, שהרי הוא מוכרח לדבר מכח הטעם והשכל שיש לו על כך, ונמצא שאין זה בגדר רצון ממש, אלא נמשך מ'חכמה' או 'בינה' וכדו'. אך כאשר האדם רוצה משהו, ואין בידו לפרש סיבת הדבר למה הוא רוצה בו, ואין לו שום הסבר שכלי מדוע בחר בדבר זה יותר משאר דברים ומאיזה טעם הוא מתענג מדבר זה, הרי זה גילוי פנימיות עצם הרצון, שהוא דבר שיש לו לאדם תענוג ממנו בלי שיהא לו הסבר לכך.

וכאשר נשאל את האיש למה יש לו עונג מדבר זה דוקא, הנה לא שייך להסביר בזה כלום, כי אם לומר שזהו ממש 'אני', והוא כל עצמיותו, וממילא יש לי עונג מדבר זה. הרי שהרצון האמיתי שיש לו לאדם בלא שיהא לו שום טעם והסבר בדבר, זהו גילוי עצמיותו ממש, כי עצמיות נפש האדם מתגלה בדברים שיש לו רצון ותשוקה להם בלא שום טעם המכריח אותו. וכן מבואר בפסוק (בראשית כג, ח) 'אם יש את נפשכם, ופירש רש"י: 'רצונכם', הרי שה'רצון' הוא גילוי עצמיות הנפש'. ולכך נודע שע"פ קבלה מידת הכתר נחשבת כ'מידה ואינה מידה' במנין המידות, והטעם בזה הוא ע"פ האמור, כיון שהוא עצמיות נפש האדם, והוא התגלות האדם עצמו שהוא למעלה מבנין 'מידותיו', ואינה נחשבת כ'מידה' גרידא אלא כ'עצם'.

ונמצא שעצם חלק אלוך ממעל שבאדם, שזהו עצמיותו ממש כאמור, מתגלה רק במידה העליונה - מידת הכתר, שהוא הרצון הפנימי שבנפש. והיינו שעצם הרצון הזה של הנשמה - זהו חלק אלוקות הנמשכת בה מלמעלה, שע"ז נאמר (בראשית ב, ז) 'ויפח באפיו נשמת חיים'.

המלכת הקב"ה שייך רק ע"י עצמיות נפש האדם שהוא חלק אלוך ממעל

והנה מצינו בסדר המלכת המלך שהיא נעשית ע"י הנחת כתר מלכות בראשו (אסתר ב, יז, ועוד), ומזה בא הלשון לומר 'הכתירו את פלוני

אוהב ישראל פרשת נצבים

כידוע מספה"ק כשעלה צרלונו הפשוט צ"ה וצ"ש הנכבד והנורא להאזיל ולצרור את העולמות. עיקר העילה והסיבה שגרמה והכריעה להיות צריחת העולמות. היה רק משום שחיה רלונו הקדום להתאר צתואר מלכות. כי כל התוארים והכוחות היו אז כלולים בצממותו ית'. אכן תואר מלכות אין מלך בלא עס. ולסיבה זה האזיל וצר"ח ויז"ר ועש"ה את העולמות כולם עליונים ותחתונים כדי להתודע ולהגלות כי הוא לצדו מלך על כל העולם כולו צכצודו ומלכותו בכל משלה

למלך, הרי שהמלוכה תלויה בכתר, וכן כלפי מעלה אנו משבחים ואומרים 'כתר יתנו לך ה' אלקינו'. והענין בזה הוא כאמור, כי רק מכח גילוי הרצון שבכתר דייקא, שהוא התגלות עצם חלק אלוך ממעל, אפשר להמליך ולהכתיר את מלך מלכי המלכים בראש השנה שהוא יום המלכות. כי רק חלק ה'כתר' והרצון שבאדם יכול ליתן 'כתר' להש"ת, ואמיתת המלכת הקב"ה לא תבוא רק ע"י גילוי עצמיות נפש האדם, שהיא הנשמה המתגלה רק ברצון שלמעלה מכל הסברים וטעמים, והיא יש לה תענוג נפלא ועצום בדביקות ובקשר עם הקב"ה, ורק ע"י עונג עצמי זה הנוגע בנפש האדם עד למאד, יכול להמליך את הקב"ה למלך על כל העולם, וליתן לו כתר מלוכה.

ביציאת מצרים התבררה עצמיות קדושת ישראל שמקבלים עליהם מלכות השי"ת ברצון

וכן מצינו בשעת יציאת מצרים, שהיה זמן הברור שבירר השי"ת את עצמיות קדושת ישראל, ובחר בהם להיותם העם הנבחר הממליכים את הקב"ה בעולם. ועל קריעת ים סוף שהיא הגמר של יציאת מצרים, נאמר 'מלכותו ברצון קיבלו עליהם', והיינו שנתגלה אז שיש לו לאדם חלק אלוך ממעל שבו הינו ממליך את הקב"ה מצד עצם הרצון, ואינו נצרך לשום הסברים וטעמים, כיון שזהו עצם מציאותו שהוא חלק אלוך ממעל. ולכן בראש השנה מתחילים את פסוקי המלכויות בהכרות ההמלכה של ישראל על ים סוף: 'ה' ימלוך לעולם ועד', כי בכל ראש השנה חוזר ומתגלה רצון זה, וכמו שיתבאר.

רצון ישראל להמליך הקב"ה על כל העולם, הוא אתעירותא דלתתא הגורמת רצון זה למעלה כביכול

והנה ע"י גילוי רצון זה שבנפש ישראל להמליך הקב"ה על כל העולם ולקבל על עצמו עול מלכות שמים, הנה בזה ממשכים אליו יתברך רצון של 'נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים' (תנחומא נשא טז). וביאור ענין 'נתאוה' הוא כמ"ש התניא שזהו כמו תאוה למעלה כביכול, בלא שיהא לו ית"ש שום טעם וסיבה לכך, כלומר שתאוה זו איננה נמשכת ממדותיו יתברך - בחי' חכמתו ובינתו וכו', אלא מהכתר, מצד עצמיות אלוקות כביכול, וזהו גילוי עצמיותו יתברך ממש. וכאשר אנו ממליכים ומכתירים את 'מלך ישראל' בראש השנה על כל הארץ, ואנו מקבלים עלינו את מלכותו יתברך ברצון אמיתי הבא מעצמיות נפש האדם שהוא חלק אלוך ממעל, דבר זה פועל כאתעירותא

דלתתא הגורמת לעורר רצון זה למעלה ג"כ כביכול, שיהא רצונו יתברך להיות למלך על כל הארץ, ושיקבל עליו את המלכות ע"י לבישת הכתר.

רצון אמיתי הבא מעצמיות נפש האדם - מופיע באופן של שלימות ובלתי גבול

אמנם כדי לזכות שרצון זה הבא מאיתנו למטה יעורר גם כן את הרצון העליון, נצרך שיהא הרצון התחתון בשלימות, והיינו שיהא לנו רצון נכון וחזק בלי שום גבול או חסרון להמליך את הקב"ה על כל העולם, ואילו 'חצי רצון' איננו נחשב כלל בזה, כי דבר זה אינו פועל אלא ע"י רצון שלם לגמרי.

כי הנה גם כל 'רצון' לאמיתי אינו אלא כשהוא בשלימות גמור, שהרי הרצון הוא גילוי עצמיות האדם, והנה כשהאדם רוצה בדבר באופן שזהו כל עצמיותו ומציאותו, אז מופיע הרצון בבחינת אין סוף ובלא גבול, כי אם זה אכן נוגע כ"כ אליו וזהו עצמיותו ממש, הרי רצון זה פועל באופן של בלי שום גבול, ויש לו לאדם מסירות נפש על זה, ואין שום דבר שיוכל להיות מניעה על הרצון הזה. אך כאשר נראה רצון שהוא מוגבל בגדרים וגבולים, הרי זה מוכיח שאין כאן שלימות של רצון, ואין הדבר נוגע כל כך עד עצמיות נפש האדם, כי לאמיתו של דבר ישנו איזה הכרח וסיבה לרצון זה והוא בא מכח השכל בלבד. כי המידות והשכל הינם בעלי גבול, ועל כן גם הרצון הנובע מהם מופיע באופן של גבול, משא"כ הנפש בעצמה היא נשמה שאינה בעלת גבול, וממילא הרצון הנמשך ממנה בא ג"כ בלא גבול. ולכן כאשר יש לו לאדם איזה רצון שהוא מוגבל ואינו אין סופי, הרי הדברים מוכיחים שאין זה רצון אמיתי הנובע מעצמיות נפש האדם.

וזהו שהתורה מסבירה ואומרת בטעם האיטור להקריב קרבן בעל מום 'כי לא לרצון יהיה לכם', כי כיון שעבודת הקרבנות בבית המקדש היא תכלית התגלות כבוד ה' בתחתונים, ודבר זה אי אפשר שיהיה בלי רצון גמור ושלם של עושי העבודה ומקריבי הקרבנות, על כן אסרה התורה להקריב בעל מום בחיצוניות, המורה שאף בפנימיות אין הרצון שלם ואם כן בטלה כל סיבת העבודה, כי רק קרבן 'תמים' יהיה לרצון.

'כתר' אינו אלא אם אין בו חסרון כלל, וכן הכתר הגיתן להקב"ה צריך להיות בשלימות הרצון

זהו ע"ד שכתב הרמב"ם (פ"ג הל' תלמוד תורה ה"ג) 'לפיכך מי שרצה לזכות בכתר התורה, יזהר בכל לילותיו ולא יאבד אפילו אחד מהן בשינה ואכילה ושתייה ושיחה וכיוצא בהן, אלא בתלמוד תורה ודברי חכמה'. ומתאמרא משמיה של הג"ר חיים מבריסק זצ"ל בביאור דברי הרמב"ם 'ולא יאבד אפילו אחד מהן' שלכאורה אינו מובן למה החמיר כל כך בזה, וביאר בזה כי מאחר שאדם זה רוצה לזכות ל'כתר' תורה, הנה אם יאבד אחד מלילותיו, הרי יחא זה

נקודות:

והנה מצינו בסדר המלכת המלך שהיא נעשית ע"י הנחת כתר מלכות בראשו, ומזה בא הלשון לומר 'הכתירו את פלוני למלך', הרי שהמלוכה תלויה בכתר, וכן כלפי מעלה אנו משבחים ואומרים 'כתר יתנו לך ה' אלקינו'. והענין בזה הוא כאמור, כי רק מכח גילוי הרצון שבכתר דייקא, שהוא התגלות עצם חלק אלוך ממעל, אפשר להמליך ולהכתיר את מלך מלכי המלכים בראש השנה שהוא יום המלכות

~

המלכת הקב"ה צריך להופיע מעומק נפשו כ"כ עד שיהא זה נוגע לו בכל עצם מציאותו, ושזה יהיה כל התענוג שלו בחיים, ובלאו הכי אין לו כלום בעולם, ודוקא הכתרה כזו חשובה נתינת כתר כראוי

והנה מצות תקיעת שופר הנעשית ע"י הנפיחה מתוכו ומפנימיותו של התוקע, מעוררת את החיות הפנימית של האדם שנפח בו הקב"ה בשעת בריאת העולם, ומכח פנימיות חיות זו דייקא ממליכים אנו את הקב"ה על כל העולם בבחינת רצון שלמעלה מכל הסבר ושכל, ובאופן שאי אפשר לפרש אותו ע"י אותיות ודיבורים. וע"ז אמרו חז"ל 'אמר הקב"ה אמרו לפני מלכויות שתמליכוני עליכם וכו' ובמה בשופר'

~

והמלכה זו שהיא ענין הנחת הכתר – בחי' רצון כנ"ל – צריכה להיות בשלימות, ובלאו הכי אין זה נקרא כתר, ורצון שאינו בא באופן של 'תמים' אינו נחשב לרצון כלל, ואין ביכולתו לעורר שלימות הרצון למעלה להמשיך גילוי אלוקות על כל העולם

כתר עם טלאי, וכתר עם טלאי אינו כתר... כי בכתר הניתן בראש במקום שהכל צופים בו, לא שייך שיהיה חסרון, ואם יש בו איזה חסרון כל שהוא, אינו ראוי להיות כתר כלל, כי אינו כתר שחסר רק אינו בכלל כתר.

וכמו כן הוא לגבי מידת הכתר והרצון שבנפש, שרצון אמיתי אינו אלא אם הוא בשלימות גמור, ובלאו הכי אין זה נקרא רצון כלל, כי

זה מוכיח שרצון זה אינו מעצם נפשו, וממילא אינו כלל במדרגת ה'רצון'.

ועל כן גם אם יעמוד האדם בראש השנה ויכריז שהוא מסכים בדבר שהקב"ה יא למלך על כל הארץ, ושמישי יבוא ותגלה מלכות שמים בכל העולם וכו', ויש לו גם רצון לכך, אבל לא יהיה בבחינתו של 'רצון' ותשוקה במצב של אין סופית, הנה לאמיתו של דבר אין זה

ג.

ובמה בשופר: השופר מגלה את הרצון הפנימי להמלכת השי"ת

ההבדל בין יצירת כל הנבראים ע"י עשרה מאמרות, ליצירת האדם ע"י נפיחת רוח חיים | עצם נשמת האדם נמשכת מעצמיות אלוקות - כי הוא הממליך את השי"ת ברצון הפנימי | השופר מגלה את תוכיות האדם ורצונו השלם להמלכת הבורא | לצורך שלימות זו צריכים ביקור מכל מום בד' ימי סליחות

מעוררת את החיות הפנימית של האדם שנפח בו הקב"ה בשעת בריאת העולם, ומכח פנימיות חיות זו דייקא ממליכים אנו את הקב"ה על כל העולם בבחינת רצון שלמעלה מכל הסבר ושכל, ובאופן שאי אפשר לפרש אותו ע"י אותיות ודיבורים. וע"ז אמרו חז"ל (ראש השנה לד'): 'אמר הקב"ה אמרו לפני מלכויות שתמליכוני עליכם וכו' ובמה בשופר', כלומר שאכן שייך להמליך את הקב"ה ולקבל עלינו עול מלכותו יתברך באמירת פסוקי מלכויות, אמנם עדיין אין זה בשלימות גמור, כי אם כאשר הוא בא מתוך פנימיותו ועצמותו באופן שאינו מתפרש כלל בדיבורים ואותיות, שע"ז מסיק - 'ובמה בשופר', כי רק ע"י השופר המעורר ומגלה את פנימיות החיות שבאדם, ואת החשק הנפלא שבאדם שאינו מתבטא כלל בדיבורים, אנו ממליכים את הקב"ה בשלימות הרצון, ומכתירים אותו ב'כתר' הראוי למלך על כל הארץ.

הביקור מכל מום לפני ר"ה – שיהא הרצון להמליך את הקב"ה באופן של שלימות
ובזה יבואר עומק הענין המובא בריש דברינו בטעם שמקדימים ד' ימי סליחות לפני ראש השנה בכדי לבקר את עצמנו שנהיה קרובן בשלימות בלא מום. ולפי הנ"ל, השלימות המצטרפת כאן היא איתערותא דלתתא בפועל להיות בשלימות כדי לעורר שלימות הרצון הנובע מעומק נפש האדם להמליך את השי"ת על כל מעשיו, והמלכה זו שהיא ענין הנחת הכתר – בחי' רצון כנ"ל – צריכה להיות בשלימות, ובלאו הכי אין זה נקרא כתר, ורצון שאינו בא באופן של 'תמים' אינו נחשב לרצון כלל, ואין ביכולתו לעורר שלימות הרצון למעלה להמשיך גילוי אלוקות על כל העולם. ולכן צריכים לבקר את עצמנו מכל מום בד' ימים הללו, בכדי לעורר אצלנו את שלימות הרצון המצטרפת להמליך אותו ית' על כל מעשיו, ושיתגלה כבוד מלכותו עלינו בשלימות.

והסברה בדיבור, וזו דרגה המיוחדת של נפיחה מתוכיותו ומפנימיותו. ומצד דרגה זו שונה האדם ומיוחד מכל שאר הנבראים, שיצירתו היא מפנימיות אלוקות, חלק אלוך ממעל ממש.

[ואע"פ שגם ביצירת האדם כתוב 'ויאמר אלקים נעשה אדם', זה נאמר על חלק הגוף ונפש הבהמית שבאדם, שמצד זה הוא אכן דומה לשאר הנבראים שנבראו בבחי' מאמרות. אולם נוספה בו באדם מעלה רבה, שיש לו גם חלק אלוך ממעל שעליו נאמר 'ויפח באפיו נשמת חיים', 'ירמוז לנו הכתוב הזה מעלת הנפש יסודה וסודה וכו', ואמר כי הוא נפח באפיו נשמת חיים, להודיע כי לא באה בו מן היסודות וכו', אבל היא רוח השם הגדול וכו', והנפח באפי אחר - מנשמתו יתן בו' (לשון הרמב"ן בראשית ב, ז).]

נשמת האדם מן העצם - כי הוא הממליך את הבורא מצד הרצון

ולפי מה שביארנו באופן ההמלכה ע"י הרצון, יבואר ביותר הטעם שנברא האדם בנפיחה זו מעצמיות אלוקות. כי יצירת האדם היא תכלית כל היצירה שנעשתה כדי לעשות לו יתברך דירה בתחתונים, ותאווה זו הרי נמשכת מבחינת רצון העליון שלמעלה מכל שכל והסבר, ו'אין טעם ברצון'. כי דברים שיש בהם טעם הם נמשכים משאר המידות העליונות חכמה ובינה וכו', ולכן יש בהם הסברים המתלבשים בכלים של אותיות ודיבורים. אמנם ה'רצון' שממנו נברא האדם, הוא למעלה מכל המידות והספירות, והוא עצמיות אלוקות, כי הרצון נמשכת מן העצם כאמור, ועל ידו הוא ממליך את השי"ת ועושה לו דירה בתחתונים.

תקיעת שופר הבא בדרך נפיחה מעורר את פנימיות החיות שבאדם להמליך אותו יתברך מעומק נפשו

והנה מצות תקיעת שופר הנעשית ע"י הנפיחה מתוכו ומפנימיותו של התוקע,

עשרה מאמרות הם בחינת חיות אלוקות המתלבשת באותיות ודיבורים

והנה נודע שע"י קול השופר שאנו תוקעים למטה, שהוא הבל ונפיחה הבא מפנימיות לב האדם, מתעורר גם למעלה ענין זה, והיא הנפיחה של 'ויפח באפיו נשמת חיים', שהוא יצירת האדם הממליך את הקב"ה בעולם, וגורם לעשות לו יתברך דירה בתחתונים. ונבוא להתבונן מעט בפנימיות הדבר.

הנה בספר התניא (פ"ב) ביאר שישנו חילוק בין שאר כל הנבראים שנבראו ע"י עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, ונאמר בהם הלשון 'ויאמר' שהוא כח הדיבור, לבין בריאת האדם שנעשה ע"י 'ויפח באפיו נשמת חיים'. [כמובן שכל זה אינו אלא משל ולשבר את האוזן שדיברה תורה בלשון בני אדם].

כי דיבור הוא נשימה ונפיחה המצטמצם בדיבורים, והיינו דרגת חיות המתפרשת ע"י אותיות ומילים ואפשר להסביר אותה בדברים, ואין זה עצם פנימיות וחיות הנפש שהיא למעלה מהסברה ואותיות. משל למה הדבר דומה, לאדם המדבר מתוך חיות והתלהבות מאד, אך כל חיות זו נכנסת ומתבטאת בדיבורים, ולא בא עדיין למידה שיאמר 'מה אומר לכם, אין לי בכלל מילים להסביר לכם גודל הענין' וכדו'. ובחינת חיות זו היא דרגת הנבראים שנבראו ע"י העשרה מאמרות, ויצירתם נעשתה ע"י 'ויאמר אלקים' המורה על חיות הנמשכת למעלה המפרש ומתבטא בדיבורים, וזהו עצם החיות שבכל הבריאה, שהיא מחיצוניותו יתברך כביכול.

יצירת האדם ע"י נפיחה - דרגת חיות כזו שלמעלה ממשל והסברה, אלא מתוכו ופנימיותו ועצמיותו

אמנם שונה מכך היא יצירת הנשמה שעליה נאמר 'ויפח באפיו נשמת חיים', שהיא בריאה רוחנית ודקה הבאה מפנימיות אלוקות שלא ניתן כלל לפרש אותה ולהבין אותה ע"י שכל

ענין הסימנים בליל ראש השנה

א.

ענין הסימנים לגלות את מלכות שמים מנקודת הקטנות

אמר אביו השתא דאמרת סימנא מילתא היא, [לעולם] יהא רגיל למהוי בריש שתא קרא ורוביא כרתי וסילקא ותמרי (הוריות יב').

להבין מהו ענין הסימנים שעושים בליל ראש השנה, ולמה עושים זאת במידי דאכילה דוקא.

עיי' בבני יששכר (תשרי ג, ב) כי ענין סימנים שייך כאשר המלכות היא בבחינת מיעוט הירח, שאז אין בה בחינת דיבור אלא סימנים, לפי שנשאר בה רק נקודת הכתר, עיי"ש לפי דרכו. ויש לפרש עוד בזה, כי הנה דרך המלכות הוא שהיא מתחילה בנקודה קטנה ההולכת ומתגדלת עוד ועוד, עד שנהיית גדולה מאד. וכמו שכתוב על דוד המלך שהוא המורכב למדת המלכות, שהיה אבן מאסו הבונים (תהלים קה, כג), ודוד הוא הקטן (ש"א י, יד), ואכן היה קטן ודל בעת מלכות שאול. אבל משרמה קרנו הלך ונתגדל עוד ועוד, כענין מגדיל ישועות מלכו (תהלים יח, טא) וכן הוא אומר ודוד הולך וזוקק (ש"ב ג, א). ולכן אין מושחזין את המלכים אלא על המעיין כמו שמשחו את שלמה המלך על מעיין גיחון (הוריות יב'), לרמוז על דרך המלכות המתחילה במקור מים קטן, והיא פורצת ומתגדלת עוד ועוד. וכך הוא גם ענין הירח המבונן למדת המלכות, אשר בכל חודש וחודש נהיית קטנה בתכלית, ואחר כך היא מתחדשת ומתגדלת עד שנתמלאת בשלימות [ולכן הסימן לקידוש הירח הוא דוד מלך ישראל חי וקיים (ריה כה)].

וראש השנה הוא היום של מלכות שמים, אשר בו מתחדשת מלכות השי"ת על כלל ישראל. ודרך המלכות הזאת הולך גם כן מן הקטנות אל הגדלות, מבחינת שאי אפשר להכירה עד שהיא מתגדלת ומתגלית. ולכן ממליכים את השי"ת בשופר, אשר פיו צר מאד והוא מתרחב והולך, וקוראים עליו את הפסוק (תהלים קיה, ה) מן המיצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה.

ולפי שמלכות שמים בתחלתה היא בבחי' נקודה קטנה מאד, הנה דבר קטן אין יכולים להכירו בעצמו ואידי דוטר מירכס' (בי"ב ד), ולכן צריכים להניח עליו סימנים כדי להכירו. ולכן עושים סימנים בתחלת יום המלכות בראש השנה, להורות כי אפילו כאשר עדיין לא רואים את מלכות שמים בגילוי, מ"מ יש עליה סימנים, ועוד עתידה היא להתגדל ולהתגלות עליו. ולכן לומדים את ענין הסימנים של ראש השנה, מן הסימן שעשו על מלכות שלמה על המעיין. וסימנים אלו נעשים דוקא בעיניי אכילה, כי בה רואים את התפשטות מלכות השי"ת על הדברים הקטנים ביותר, וכלשון חז"ל (ע"ב ג) כי הקב"ה יושב וזן את העולם כולו מקרני ראמים ועד כיצי כנים, והיינו עד הבריה הקטנה ביותר. ובה רואים כי מלכות השי"ת והשגחתו מתפשטת עד הדברים הקטנים ביותר, והיינו לפי שדרך המלכות היא להתחיל מן הקטנות דוקא. ולכן בענין האכילה יש גילוי על קיום מלכות השי"ת בקטנות הגדולה ביותר, ובה יכולים לעסוק לגלות את הסימנים שיש על מלכות שמים, אשר עוד עתידה להתגדל ולהתגלות ואחריתו יִשְׁגָא מאד.

ב.

הסימנים בא לתקן בחינת קין, והשופר בא לתקן בחינת הבל

וי"ל עוד בענין הסימנים שעושים בליל ראש השנה, דהנה איתא בספ"ק כי כל העבודות שנעשים ביום ראש השנה ע"י התקיעות בשופר, מרמזים עליהם בלילה באכילת

הסימנים, ויש לכאר את הענין בזה.

ויש לומר בזה כי ראש השנה הוא יום יצירת אדם הראשון, אשר הוא הוליד שני בנים שהם קין והבל. וידוע ששני אחים אלו מרמזים על שני ענינים, קין הוא בחינת המעשה הגשמי, והבל הוא בחינת הדיבור והמחשבה הרוחניים. והנה סדר הבריאה הוא שהגשמיים מתגלית בתחלה, כי הקליפה קודמת לפר, וכדאי' בגמ' (שבת ע"ג) כי ברייתו של עולם הוא 'ברישא חשוכא והדר נהורא', ולכן נולד קין לפני הבל.

ומהאי טעמא, כל התיקונים שעושים ביום ראש השנה ע"י תקיעת השופר שהוא קול - בחי' דיבור, מקדימים להם בלילה סימנים במעשה אכילה גשמיית, כענין קין הקודם להבל. ואכן 'סימן' הוא בגי' 'קין' כי באכילת הסימנים מתקנים את בחי' קין, ואילו בתקיעת שופר אי' באריה"ק (שעה"כ ר"ה ז) לכון על ה'הבל' היוצא מן השופר, כי בזה מתקנים את בחי' הבל.

ג.

הסימנים כדי להניצל מן היאוש שלא תאבד נכסת ישראל מבעלה

אמר אביו השתא דאמרת סימנא מילתא היא ומי' (הוריות יב').

ועוד יש לכאר בענין הסימנים שעושים בליל ראש השנה.

הנה מצאנו את ענין הסימנים אצל מצות השבת אבידה, אשר אבידה שיש לה סימנים אין בעליה מתייאשים ממנה, ועיי"ז היא חזרת אליו. וזה הוא ביאור מה שמצאנו אצל האבות הקדושים ענין של סימנים אצל זיווגם, כענין אליעזר שעשה סימנים כדי למצוא את רבקה, ויעקב שעשה סימנים עם רחל. והיינו כי אמרו חז"ל (קידושין ג) כי האשה לבעלה היא כאבידה לבעליה, ולכן בעסק הזיווגים יש ענין לסימנים כמו בהשבת אבידה. וזה רמז במה שנהגים לקדש בקידושי כסף, שכן 'כסף' הוא בגי' 'סימן', להורות כי יש סימנים בהשבת אבידה זו. וזהו הרמז בשמו של 'אליעזר' שנתן סימנים ברבקה, כי הוא בגי' (ש"ה) 'א' יותר ממספר 'אויש', שכן ע"י הסימנים לא חל היאוש על האבידה, ובהו הוא מתעלה על היאוש.

והנה ראש השנה הוא יום חידוש יצירת האדם, כמו שהוא יום בריאת האדם בששת ימי בראשית. ולכן מתחדשים בו בכל שנה הקטרוגים על האדם, והמלאכים טוענים מה אנוש כי תזכרנו (תהלים ה, ה), והם כל הקטרוגים שיש בעת הדין בראש השנה. ובעומק הדברים נחשבים קטרוגים אלו כקטרוג על ה' ככיכול כמו שכתוב בזה"ק (ח"ב לג: ע"ב א"א, ו) והיינו כי המלאכים מקטרוגים בזה על ענין מדת המלכות של הקב"ה, שהיא שורש החיות כל הנבראים, וטוענים כי ח"ו אי אפשר לה להתייחד עם הקב"ה. וזהו ביאור הקטרוג שאומרים 'מה אנוש' כנ"ל, כי זה הוא לשון של 'אויש', ובהו הם רוצים להביא בחי' 'אויש' על מלכות שמים, שלא תחזור 'אבידה' זו לבעליה ח"ו. ולכן אנו עוסקים בסימנים בליל ראש השנה, להתעלות מזה היאוש ולהראות כי נכסת ישראל מקושרת ודבוקה בהקב"ה.

ואמר אביו על כך כי 'סימנא מילתא הוא', וזה רמז על הקידושין של נכסת ישראל עם דודה, שכן 'סימן' בגי' 'כסף' הקידושין כנ"ל, ואילו 'מילתא' הוא בגי' 'טבעת' שנהגים לקדש בו (ר"פ"א אה"ע כ, א). וזה מרמז גם באכילת התפוח שנהגים בליל ראש השנה (שם אה"ת תפ"א, א), כי 'תפוח' עה"כ הוא בגי' 'טבעת יד', היא טבעת הקידושין הנתונה על היד. אשר כל זה מורה על שלימות היחוד של נכסת ישראל עם דודה, אשר לא חל בה היאוש ח"ו כלל.

ואת ההכנה לזה עושים כלל ישראל בחודש אלול, שבו חוזרים בתשובה ומעוררים את הקשר של נכסת ישראל עם דודה. וזהו ענין מה שכתוב באריה"ק (שער היחודים פ"ו)

כי כוננת חודש אלול מיוסדת על הפסוק (ישעיה מג, טו) הנותן בים דרך. שהרי בהלכות השבת אבידה מצאנו כי אבידה ששטפה נהר ודאי מתייאשים בעליה ממנה (ב"ב כב), ואפילו סימנים אינם מועילים בה כי שולט עליה היאוש הגדול ביותר. אכן כל זה הוא רק לפי שאין עוברי דרכים בים, ולכן נחשבת האבידה ל'אבודה' ממנו ומכל אדם' (שם). אבל כאשר הקב"ה 'נותן בים דרך', בזה ניצולים כל האבידות שהיו במצולות ים מן היאוש. וזהו בא לרמוז כי בחודש אלול מתעוררים כל הניצוה"ק שנפלו למקומות הרחוקים ביותר, וכולם מתעוררים להתעלות ולהתדבק בהקב"ה. ולכן כאשר בא אברהם אבינו לשלוח את אליעזר לעסוק בזיווגו של יצחק, רמז בדבריו על חודש אלול באמרו ו'לקחת אשה ליבני ליצחק (בראשית כד, ד), ובהו הורה לו שיתעלה מכל יאוש כמו בחי' חודש אלול.

על התפילות של מלכויות זכרונות ושופרות

ד.

מלכויות זכרונות ושופרות בבחי' צדיקים בינונים ורשעים

הנה כלל ישראל מחולקים לג' מדרגות, צדיקים בינונים ורשעים, והם ג' הספרים שנפתחים ב"ה. ויש להגדיר את החילוק ביניהם בסדר הזמנים, אשר הוא ג"כ מתחלק לעבר הנה ועתיד. כי הנה ראשית ענינו של כל אחד מישראל הוא בחי' ועמך כולם צדיקים, שהרי האלקים עשה את האדם ישר, וזהו העבר של כל אחד ואחד מישראל. ומצד שני, הרי מובטחים כלל ישראל לעשות תשובה בסוף הגלות, ואז לא ידח כל נדח מנשמות ישראל, וזהו העתיד של כל אחד מישראל להיות מתוקן בשלימות. ונמצא כי בבחי' העבר והעתיד אין חילוקי מדרגות בכלל ישראל, ורק בזמן ההווה באים כל חילוקי המדרגות. כי הצדיקים הם מתוקנים גם בזמן ההווה, ואילו הבינונים והרשעים אינם בשלימות בזמן ההווה. וי"ל כי החילוק בין הבינוני והרשע הוא, כי הבינוני אע"פ שאינו בשלימות תיקונו בזמן ההווה, אבל עדיין לא קילקל את מעשיו כל כך עד שיהיה נשכח ממנו כל העבר שלו כאשר היה מתוקן בתחלת יצירתו, ועדיין אפשר לזכור את עברו הטוב. משא"כ הרשע שכבר קלקל את מעשיו לגמרי, אין לו שום שייכות וזכרון עם העבר הטוב שלו, אלא כל תקוותו וכלביותו איננה אלא מצד מה שלא איבד את העתיד הטוב, וגם הוא עוד יזכה לבא אל תיקונו בעתיד.

ויש לומר כי כנגד ג' מדרגות אלו מכוונים ג"כ מלכויות זכרונות ושופרות, כי מלכויות הם כנגד מי שממליך את הקב"ה בחוה עכשיו, והוא הצדיק אשר הוא מתוקן גם בזמן הווה. וזכרונות הם כנגד הבינוני אשר אין מעשיו של עכשיו מתוקנים כל כך, אבל עדיין יש לו שייכות וזכרון טוב על העבר המתוקן שלו. ואילו שופרות הם כנגד זמן התיקון לעתיד לבא, אשר אז יתקע הקב"ה בשופר גדול ובאו כל האובדים והנדהים, ואז יתקנו כל הרשעים ג"כ. ולכן בפסוקי השופרות מובאים הרבה פסוקים המדברים על זמן התיקון לעתיד לבא.

ובסדר התקיעות ישנם ג' מיני קולות, קול תקיעה פשוטה וקולות שברים ותרועה. וי"ל כי קול התקיעה הפשוטה מורה על הצדיק אשר מעשיו ישרים ומתוקנים בפשיטות כאשר עשה אלקים את האדם ישר [הואו קול נמשך, כמו תיקונו של הצדיק הנמשך מן העבר אל העתיד דרך ההווה בלי הפסק]. וקול השברים מורה על אדם חולה, כמ"ש בגמ' (רי"ה ד) שהוא גנוחי גנח כדרך החולים, והוא בחי' הבינוני אשר הוא עדיין בחיים אבל הוא כמצב של

חולי ומכאוב מפני חטאיו. ואילו קול התרועה הוא קול של ילולי יליל (שם), אשר היללות באות על המת, והוא בחי' הרשעים אשר בחייהם קרויים מתים.

והנה קול השברים סמוך הוא לתקיעה הראשונה, וכמו שנתבאר כי גדר הבינוני הוא שעדיין הוא מקושר אל מודריגתו הראשונה כאשר היה צדיק בתחלת יצירתו. ואילו קול התרועה נחשב סמוך רק אל קול התקיעה הפשוטה שלאחריה, להורות על כך כי גם הרשע הגמור עוד עתיד לבא אל תיקונו בסוף הימים, ועתיד הוא להיות מתוקן בשלימות בזמן העתיד. ועל כך תוקעים בסיום כל סדר של תקיעות תקיעה אחת הנקראת תקיעה גדולה, והיא מרמזת על קול השופר של משיח העתיד לבא בקץ הימין, אשר הוא יבקש את כל נשמות ישראל ויביאם אל תיקונם השלם לעתיד לבא במהרה בימינו.

ה.

תפלת מלכויות זכרונות ושופרות נעלית מתפלות כל השנה

היה עם פיפיות שלוחי עמך בית ישראל (חזרת הש"ץ מוסף). יש להתבונן מה מקום לבקשה זו באמצע תפלת חזרת הש"ץ של מוסף, והרי כבר התפללו שחרית וחלק גדול מתפלת מוסף, ומה באים כעת לבקש על קבלת התפלות. אכן הא גופא למדים אנו מתפלה זו, אשר כעת עומדים להתחיל במדרגה אחרת לגמרי של תפלה, שהרי בזה פותחים את ברכות 'מלכויות זכרונות ושופרות'. כי את תפלות שחרית ומוסף כמו שהתפללו עד עתה מתפללים בכל שבת ומועד, ואילו ברכות אלו מיוחדות לתפלת ראש השנה, והם מדרגה אחרת ונעלית יותר של תפלה, ועל כך נתייחדה בקשת 'היה עם פיפיות'.

ויש לומר כי לכן מקדימים את תפלת 'עליו לשבח' לפני תפלה זו, אשר עם תפלה זו מסיימים את תפלות כל השנה. ובה באים להורות כי אחר סיום מודריגת תפלות כל השנה מולה, שם רק מתחיל ענין ומודריגת תפלת 'מלכויות זכרונות ושופרות' אשר הוא במדרגה נעלית לגמרי מתפלות כל השנה.

ו.

מלכויות זכרונות ושופרות - שכינה מדברת מתוך גרונו של ישראל

היה עם פיפיות שלוחי עמך בית ישראל, העומדים לבקש תפלה ותחנונים מלפניך על עמך בית ישראל, הורם מה שיאמרו הבינים מה שידברו השיבים מה שישאלו (חזרת הש"ץ מוסף).

תפלה זו באה כהקדמה לברכות 'מלכויות זכרונות ושופרות', ובה מרומז עניינם הנעלה של ברכות אלו. כי אי' בספד"ק כי בתפלות הימים הנוראים זוכים כלל ישראל למדרגה מיוחדת בתפלה, שהשכינה הק' כביכול מתפללת מתוך גרונו. ואם אמרו ענין זה בכל תפלות הימים הנוראים, הרי שברכות אלו מיוחדים בענין זה במדרגה נעלית מאד. ולכן מקדימים ומבקשים שהקב"ה כביכול יהיה עם פיפיות בני ישראל האומרים לפניו ברכות אלו, שהשכינה הק' תתפלל מתוך גרונו. וממשיכים ואומרים 'הורם מה שיאמרו, הבינים מה שיאמרו, השיבים מה שיאמרו', ובה נרמז שמו של 'משה' רבינו אב לנביאים ג' פעמים. כי ענין זה שהשכינה מדברת מתוך גרונו של ישראל, הוא מדרגת נבואה בבחינת משה רבינו.

ולכן כל ברכות אלו מיוחדות על פסוקי תורה נביאים וכתובים, שהם דבר ה' אמת שיהיה בפי נביאיו הנאמנים, ובה נראה להדיא כי תפלה זו היא דבר ה' עצמו. וביותר

שעמדו לצאת לגלות הראשונה, שהיה זה מפני שהתרחקו מאת ה' ושכחו את בריתו ח"ו, והוא היה עומד ואומר להם כי עדיין זוכר השי"ת להם את אהבתו הישנה.

והיינו כי זכירה אינה באה על דבר הגלוי לעין, שאין הוא צריך להזכרה. אלא כלשון חז"ל (ביצה טו) זכרו מאחר שבא להשכיחו, שכמו שבאין רואים את הדבר בגלוי ואדרבה רואים את ההיפך, אזי יש מקום לזכירה המיוסדת על קשר פנימי ועמוק שאינו מתפעל מן החיצוניות הסותרת אותו. ולכן אמר השי"ת לכלל ישראל באותה שעה שנראה היה כי אין הם רואים לזכירה אצלו ח"ו, והם כאשר שגורשה בעלה שאין לה עליו כלום הלילה, ומ"מ אמר הקב"ה כי זוכר הוא אותם באהבה עזה כימי עולם.

וזה הוא מדה כנגד מדה, כנגד נאמנותם של כלל ישראל אל ה'. והוא מה שמפרש הנביא ואומר, כי כלל ישראל היו נאמנים אל השי"ת והיו זוכרים אותו גם כאשר כל העולם העלים על כך, ולא היה מי שמאמין בה' וקורא בשמו, ובכל זאת יצאו כלל ישראל אנשים נשים וטף אחר השי"ת אל המדבר הגדול והנורא, ובה היו זוכרים אותו במצב של שכחה גדולה. ולכן גם השי"ת לא ישבח אהבה זו לנצח, ועוד יזכור לנו אהבת איתן לעד ולעולמי עולמים, גם אם ניפול ח"ו לבחי' שכחה וריחוק מאור פניו ית'. ובה מעוררים את הזכירה העליונה על כל הנשכחות, והם כל הנשמות הנידחות שנפלו למקומות הרחוקים והנרחקים, אשר יעורר השי"ת את זכירתו לטובה על עם קרובו, ויפקדו בדבר ישועה ורחמים.

ז.

תקיעת שופר בבחינת שלימות בלי מום

וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדישכם, ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם, והיו לכם לזכרון לפני אלקיכם, אני ה' אלקיכם (ברכת שופרות).

בפסוק זה נזכר ענין התקיעה בחצוצרות, ויש לומר כי בזה נתפרש ענין מיוחד שיש בתקיעות ראש השנה.

הנה על הפסוק (במדבר י. ה) ובני אהרן הכהנים יתקעו בחצוצרות, תירגם יונתן בן עוזיאל 'ובני אהרן כהנא שלימיא יתקעון', וביארנו במ"א למה הזכיר כאן את שלימותם של הכהנים, דהיינו מה שאין הם בעלי מום. ונתבאר בהקדם מה שהלויים אינם נפסלים במומן (חולין כד), שהוא מפאת החסרון שיש בענין השירה בזמן הזה, אשר לכן אין בעלי השיר צריכים להיות שלימים בלי מום. כי הנה עדיין לא שמח הקב"ה בעולמו וע"כ אין השיר לעת עתה בשלימות. [וכידוע שלעת עתה נקראת 'שירה' בחי' נקבה, ולעתיד לבא יהיה נקראת 'שיר' בחי' זכר]. והנה החצוצרות הם שייכים למשה רבינו כמ"ש (במדבר י. ב) עשה לך גוג', וע"כ נגזרו בעת פטירת משה והם הארה משלימות השיר שיהיה לעתיד.

וענין השופר בראש השנה הוא גם בבחינה זו הנעלית משליטת כל פגם ומום, ולכן מזכירים בברכת השופרות את תקיעת החצוצרות שהיו בבחי' שלימות. והוא ע"פ מה דאי' בספרי הפוסקים (או"ח תקפ"א) כי לכן משכימים בני אשכנז לסליחות לכל הפחות ד' ימים לפני ראש השנה, כדי להיות כמו קרבן תמים בלי מום שמבקרים אותו ד' ימים, כי על ראש השנה נאמר (במדבר כט. ב) ועשיתם עולה, ודרשו חז"ל (ע"פ וק"ר כט. ב) שהוא כאילו שאנו נעשים עולה לפניו. ולכן קול השופר העולה מאיתנו הוא גם בבחי' שלימות בלי מום, ובה הרי הוא חצוצרות.

מתגלה הדבר בשני הפסוקים הראשונים שבהם פותחים את סדר 'מלכויות', שהרי הפסוק הראשון 'ה' ימלוך לעולם ועד' אמרו אותו כל כלל ישראל כאחד בעמדם על ים סוף, ולא היה במציאות שיוכלו לעשות זאת אם לא שדבר ה' נתלבש בפיהם והיתה השכינה הק' מדברת מתוך גרונו. וכך הוא ענין הפסוק השני 'לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל' שאמר אותו בלעם הרשע שהיה הנביא לאומות העולם לעומת משה רבינו, וכאשר הוא רצה לקלל ח"ו את ישראל, התלבשה השכינה הק' בפיו [כמו שדרשו בוזה"ק (ח"ג ר"ה) את הפסוק 'וכה תדבר' (במדבר כג. ה) דהיינו השכינה הק' המכונה 'כה', היא תדבר את דברי הברכה], ובה הפך ה' את הקללה לברכה. ובאלו הפסוקים רואים להדיא את ענין התלבשות השכינה הק' בפה בשר ודם, בין אצל כלל ישראל ובין - להבדיל - אצל נביא אומות העולם לצורך כלל ישראל, וזה הוא כולל ענין תפלת מלכויות זכרונות ושופרות.

ז.

הגניחה מעוררת זכירה

וגם את נח באהבה זכרת, ותפקדו בדבר ישועה ורחמים וכו' ככתוב בתורתך ויזכור אלקים את נח (ברכת זכרונות).

יש לבאר כי פותחים את ברכת זכרונות בפסוק זה, כי לפני פסוק זה נאמר (בראשית ז. כג) וישאר אך נח, ורש"י מביא שם מדברי חז"ל (ב"ר לב. יא) שהיה נח גונה, עיי"ש. ובה רואים כי ע"י הגניחה התעוררה עליו הזכירה העליונה, שמיד נתקיים 'ויזכור אלקים את נח וגו'. ובה מכוונים לעורר כי גם אנו שתקענו בשופר בבחינת גנחתי גנה (ר"ה ז), יתעורר עליו זכרון טוב למעלה.

ח.

זוכר הברית - החידוש של זכירת נח קודם כריתת הברית

כי זכר כל המעשים לפניך בא ואתה דורש מעשה כולם, וגם את נח באהבה זכרת, ותפקדו בדבר ישועה ורחמים (ברכת זכרונות).

יש להבין מה ענין הזכרת נח כאן, ומה הוא הלשון 'וגם' את נח, מה הוא החידוש המיוחד שיש בזכירתו.

אכן הנה זכירה באה כאשר יש קשר חזק, וביותר בא הדבר כאשר קיימת כריתת ברית, שהיא גורמת לאהבת איתן בלא תישכח. אכן נח לא היה במדרגת כריתת ברית זכרון באותה שעה, וכמו שדרשו חז"ל (סנהדרין קח). 'גם על נח נחתק גזר דין אלא שמצא חן'. ויש לומר שהיה זה על שם העתיד להיות, שהיה עתיד לבנות מזבח ולהקריב עליו קרבנות, אשר בזה יעורר את כריתת ברית הקשת עם העולם. ועל פי העתיד הזה זכר אותו השי"ת, גם כאשר עדיין לא היה במדרגה זו.

וזה הוא החידוש בזכירתו של נח, שעדיין לא היה ראוי לכך אלא שעורר הקב"ה את העתיד להיות ממונו. ובה מבקשים אנו לעורר ולהעלות את זכרוננו לטובה, גם אם ח"ו שכחנו ועברנו על ברית ה', אבל דאי עתידים כל ישראל לחזור בתשובה ולהתקרב אל השי"ת, ומכה העתיד לבא יזכרו ה' ויפקדו לטובה ולברכה.

ט.

הזכירה במקום השכחה מדה כנגד מדה

ועל ידי עבדיך הנביאים כתוב לאמר הלוך וקראת באוני ירושלים לאמר, כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא רועה (ברכת זכרונות). רמיה הנביא אמר נבואה זאת לכלל ישראל בשעה

גאון עוזך על כל יושבי תבל: די גאנצע בריאה וועקט זיך אויף ראש השנה און עס בענקט צום שורש

א. זכרון ליום ראשון: פון אדם הראשון ביז כלל ישראל

אדם הראשון קודם החטא האט נישט געזען קיין שום זאך אויסער דעם רבוש'ע | די גאנצע בריאה איז געווען מקושר צום רבוש'ע | זיינע אלע גשמיות'דיגע עסקים זענען געווען בלויז דביקות אינעם אויבערשטן | נאכן חטא האט ער אנגעהויבן שפירן ווי א מענטש פאר זיך | זיינע גשמיות'דיגע עסקים זענען געווארן אויסגעמישט מיט אייגענע 'תאוות' | ער האט נאך געלעבט לאנג - וויבאלד ער האט נאכאלץ געדארפט מתקן זיין די ניצוצות פון דער בריאה | יעדעס דור איז אריינגעפאלן מער אינעם 'רע' - דעריבער האבן זיי אנגעהויבן צו לעבן קורצער | דער מבול האט פארשוועמט די שלעכטע וועלט מיט אלע ניצוצין דערין | עס האט זיך אנגעהויבן א קלענערע וועלט מיט ריין טוב | מדור לדור איז געווארן נאך און נאך בירוים | ביי מתן תורה האט דער רבוש'ע ענדליך געגעבן א תורה וועלכע איז 'כולו טוב'

ב. חדל ממנו: זיי נישט פארנומען צו מתקן זיין דעם 'רע'

דער חידוש פונעם הייליגן בעש"ט - נישטא גארנישט אויסער די הייליגע צען ספירות | יעדע שלעכטע מחשבה האט א שורש אין דער קדושה | צדיקים דארפן עס צוריקברענגען צום שורש | דוגמאות פון אהבה, יראה און תפארת | די ווערטער פונעם בעל התניא - עס איז נישט געאייגנט פאר פשוט'ע מענטשן | מיר האבן נישט די מעגליכקייט | א דוגמא פון תשובה | אפהאקן און מסיח דעת זיין איז אונזער מהלך | א בחינה פון נאכן מבול

ג. ובאו האובדים: ראש השנה וועקט זיך אויף יעדער פארפאלענער ניצוץ

רוב וועלט איז באזייטיגט און דערווייטערט פונעם רבוש'ע | עס קוקט אויס ווי דער רבוש'ע דארף זיי נישט | עס קען אבער נישט זיין אזא זאך | לא ידח ממנו נדח | דער רבוש'ע ווארט שוין אויפן 'תיקון השלם' ווען אלעס וועט צוריקקומען | ראש השנה וועקט זיך אויף די בריאה | אלעס בענקט און ציהט צום שורש | אלעס וויינט אויפן הסתר און ריחוק | אידן בלאזן שופר און וויינען מיט | אידן זענען ממליך דעם רבוש'ע אויף יעדן פרט פון דער וועלט | מען איז מתפלל אויף דער גאולה ווען עס וועט צוריק ווערן ווי אדם הראשון קודם החטא | עס וועט נישט זיין קיין שום פירוד אין אלע וועלטן

ד. בשבילי נברא העולם: איך פארמאג אומגעהויערע גרויסע כוחות הנפש

רוב מענטשן קענען נישט פארנעמען צו הערן דעם אמת איבער זיינע שוואכקייטן | עס איז אסאך מער תועלת צו הערן דעם אמת איבער זיינע מעלות | א נאָר ווערט באַגדול'ט פון הערן מעלות | א חכם ווערט נתעורר צו טון מער אין עבודת ה' | עס איז א מורא'דיגער מוסר דרשה | ראש השנה דעהרט א מענטש זיינע מעלות און גדלות | ער ווערט פרייליך אז ער איז וואכזאם צו אלע זיינע כוחות | ער ווערט אבער נתעורר צו תשובה זעענדיג ווי ווייט זיינע מעשים זענען פון אים אליינס | דער רבוש'ע שטעלט אויס א פלאן וויאזוי דער קומענדיגער יאר זאל אים ברענגען א פריוואטן 'תיקון השלם' און א שנת גאולה

א.

זכרון ליום ראשון: פון אדם הראשון ביז כלל ישראל

די 'התחדשות' פון ראש השנה

דער טאג ראש השנה איז א 'יום נורא ואיום' - א מורא'דיגער טאג, א טאג פון א געוואלדיגע התחדשות אין דער גאנצער בריאה בכלליות - און אז מען פארשטייט דאס ריכטיג, קען מען אויך האבן א געוואלדיגער התחדשות בפרטיות אין עבודת ה'. מען וועט פרויבירן אביסל מסביר צו זיין דעם מהות פון דעם טאג.

אלע ימים טובים זענען געבויעט אויף דער בחירה אין די 'אבות' און 'כלל ישראל'

ראש השנה איז א חידוש פון א יום טוב - וועלכער איז אינגאנצן אנדערש ווי אלע אנדערע ימים טובים. ווייל יעדער יום טוב ברענגט ארויס דעם שייכות פון 'כלל ישראל' צום רבונו של עולם, יעדער יום טוב איז א זכרון פאר א געוויסן פרט פונעם השתלשלות וויאזוי כלל ישראל איז געווארן דעם אויבערשטנס פאלק; ווי מען זאגט יעדן יום טוב ביים דאווענען: "אֱתָהּ בְּחֶרְתְּנוּ מִכָּל הָעַמִּים אֲהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרִצִּיתָ בְּנוֹ" - דו האסט אונז אויסגעוועלט מיט דיין אהבה און דיין רצון צו אונז. דאס הייסט, מען רעדט וועגן די בחירה וואס דער אויבערשטער האט בוהר געווען אין כלל ישראל און אלע שפעטערדיגע מתנות וואס דער רבונו של עולם האט געגעבן פאר זיין כלל ישראל. און דעריבער זענען די דריי רגלים אוועקגעשטעלט קעגן די דריי אבות

הקדושים, אברהם, יצחק און יעקב.

ראש השנה איז געבויעט אויף 'אדם הראשון' און 'וועלט'

אבער דער יום טוב פון ראש השנה איז א זכרון צו בריאת העולם; ווי מען זאגט ביים דאווענען: "זֶה הַיּוֹם תַּחֲלַת מַעֲשֵׂיךָ יְיָ לְיוֹם רִאשׁוֹן" - אין דעם טאג האט דער רבונו של עולם באשאפן אדם הראשון! דאס האט נישט צוטון דוקא מיט כלל ישראל און מיטן אויבערשטנס בחירה אין אונז! נאר עס איז א יום טוב וואס דער אויבערשטער האט באשאפן א מענטש אויף דער וועלט! אזוי אויך, אין די תפילות וואס מיר זענען מתפלל אין דעם טאג, בעט מען נישט אז מיר זאלן פארשטיין תורה אדער אז מיר זאלן מקיים זיין די תורה, נאר דער עיקר תפילה איז: "מְלוֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ בְּכַבֻּדְךָ" - דו זאלסט זיין דער קעניג אויף דער גאנצער וועלט! וואס דאס מיינט נישט דוקא אידן, 'כל העולם כולו' מיינט די גאנצע וועלט ממש - אריינגערעכנט אלע גוים און אלע בהמות און חיות; ווי מען זאגט: "וְיִדְעַתְּ כָּל פְּעוּל כִּי אֱתָהּ פְּעַלְתּוּ וְיָבִין כָּל יְצוּר כִּי אֱתָהּ יִצְרָתוּ". מען פארציילט אויפן הייליגן אהבת ישראל זי"ע, אז ער איז אמאל געווען זייער צוקאכט ביי 'מלכיות, זכרונות, שופרות', און בשעת מעשה האט ער זיך געשפילט מיט א בענדל וועלכע איז אראפגעהאנגען פונעם פענסטער. האט ער

שפעטער געזאגט: "איך האב מתפלל געווען; ווען וועט דאס בענדל אויך וויסן אז עס איז דא א באשעפער אויף דער וועלט?! ווען וועט דער 'דומם' אויך וויסן אז עס איז דא א באשעפער אויף דער וועלט?!".

וואס האב איך איינגעלייגט מיט 'וועלט'?

דארף מען דאך פארשטיין: וואספארא שייכות האבן די אידן מיט די גוים און בהמות?! זינט ווען פארלאנגט מען פון א איד אז ער זאל זיין פארנומען מיט 'וועלט'?! און בכלל, די תורה האט דאך אוועקגעשטעלט דעם יום טוב פאר כלל ישראל, בלויז אידן זענען מחויב צו בלאזן שופר, אין דער צייט וואס דער יום טוב האט בעצם גארנישט באזונדער מיט אידן, אלע גוים זענען דאך אייניקלעך פון אדם הראשון! טא, וואס האט דאס ספעציעל מיט אונז?! נאכמער, אויב האט טאקע דער יום טוב בלויז צו טון מיט אדם הראשון, טא, פארוואס זאגט מען ביים דאווענען אזויפיל מורא'דיגע שטיקלעך איבער דער נאנטקייט וואס דער רבונו של עולם האט מיט כלל ישראל, א שטייגער ווי: "כֹּה אָמַר ה' זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךָ אֲהַבְתָּ כְּלִילוֹתַיךָ וְגו'", אדער אזא שטיקל ווי: "הֲבֵן יָקָרִי לִי אֲפָרִים אִם יָלַד שְׂעִשְׁעִים וְגו'". פארוואס רעדט מען דא וועגן כלל ישראל?! עס האט דאך נישט צוטון מיט די אבות הקדושים - נאר מיט אדם הראשון?! אויך דארף מען פארשטיין דעם שייכות צווישן

כדי צו פארשטיין וואס עס איז אונזער עבודה ראש השנה, דארף מען אביסל מעסביר זיין לפי ערכינו וואס ערכינו וואס איז געווען דער מהות פון אדם הראשון. ווייל בעצם, אונזער ארגינאלע צורה וויאזוי מיר דארפן באמת אויסקוקן, איז דאס וואס זענען נישט אזוי, איז בלויז א 'מקרה' פון חטאים און פגמים, אבער מצד דעם עצם היצירה, דארף א מענטש אויסזען פונקט ווי אדם הראשון האט אויסגעקוקט אינעם 'יום ראשון' - דער ערשטער ראש השנה אויף דער וועלט. נאר צוליב דעם חטא איז געווארן א גאנצער סדר השתלשלות פון אדם הראשון, חטא עץ הדעת, דור המבול, דור הפלגה, סדום, גלות מצרים, יציאת מצרים, ביז מען איז אנגעקומען צו מתן תורה - וואס דעמאלט איז מען צוריקגעקומען צו יענער דרגא, און נאכן חטא העגל איז מען צוריק אראפגעפאלן, און מען איז נאכאלץ נישט צוריקגעקומען דערצו, ביז לעתיד ווען משיח וועט קומען.

די 'המלכה' וואס מען איז ממליך דעם אויבערשטן, מיט דער עבודה פון 'תשובה' וואס מען טוט תשובה אין די טעג? בקיצור: וואספארא סארט יום טוב איז ראש השנה?!

ווער זענען מיר?! פון וואו קומען מיר?!

כדי צו פארשטיין וואס עס איז אונזער עבודה ראש השנה, דארף מען אביסל מסביר זיין לפי ערכינו וואס איז געווען דער מהות פון אדם הראשון. ווייל בעצם, אונזער ארגינאלע צורה וויאזוי מיר דארפן באמת אויסקוקן, איז ווי אדם הראשון קודם החטא! דאס וואס מיר זענען נישט אזוי, איז בלויז א 'מקרה' פון חטאים און פגמים, אבער מצד דעם עצם היצירה, דארף א מענטש אויסזען פונקט ווי אדם הראשון האט אויסגעקוקט אינעם 'יום ראשון' - דער ערשטער ראש השנה אויף דער וועלט. נאר צוליב דעם חטא איז געווארן א גאנצער סדר השתלשלות פון אדם הראשון, חטא עץ הדעת, דור המבול, דור הפלגה, סדום, גלות מצרים, יציאת מצרים, ביז מען איז אנגעקומען צו מתן תורה - וואס דעמאלט איז מען צוריקגעקומען צו יענער דרגא, און נאכן חטא העגל איז מען צוריק אראפגעפאלן, און מען איז נאכאלץ נישט צוריקגעקומען דערצו, ביז לעתיד ווען משיח וועט קומען.

אדם הראשון איז געווען צוגעבינדן צו אלע עולמות

חז"ל זאגן (חגיגה יב): "אדם הראשון קומתו היה מסוף העולם ועד סופו" - אדם הראשון איז געווען הויך ווי א גאנצע וועלט. א 'פסטן' לערנט פשט: אדם הראשון איז געווען הויך בין הימל! ער איז געווען טויזנטער מייל הויך! אבער אינאמת'ן מיינט נישט די גמרא דאס. 'קומתו של אדם הראשון מסוף העולם ועד סופו' מיינט ברוחניות, אז אדם הראשון'ס כח האט דערלאנגט בין הימל! ער געהאט אן אחיזה אין אלע וועלטן ער האט געהאט אין דער האנט א שטריק וואס ער האט געקענט שלעפן און באלעבאטעווען אין אלע עולמות! אין אנדערע ווערטער: דער רבנו של עולם האט באשאפן דא אויף דעם 'עולם העשיה' א נברא וואס הייסט 'מענטש', וואס דער נברא האט מורא'דיגע כוחות הנפש וועלכע זענען כולל אלע עולמות פון אויבן ביז אראפ! דאס מיינט די גמרא 'מסוף העולם ועד סופו', די גאנצע וועלט איז געליגן אין אים! דער 'אדם' איז א מורא'דיגער באשעפעניש וואס איז גארנישט שייך צו אויסמאלן זיין גרויסקייט.

א פחד פון א ווארט: 'צלם אלקים'

צו דערהערן אביסל וואס עס מיינט א מענטש, דארף מען נישט מער ווי דעם אויסדרוק וואס די תורה זאגט אויפן 'אדם' (בראשית ט, ו): "בְּצַלְם אֱלֹקִים עֲשָׂה אֶת הָאָדָם" - מיטן געשטאלט פונעם גאט האט ער געמאכט דעם 'אדם'. דאס איז דאך עפעס א מין פייער'דיג ווארט, וואס ווען נישט דער פסוק זאגט דאס - וואלט מען עס קיינמאל נישט געמעגט אפילו טראכטן! וואס הייסט, א נברא האט דעם געשטאלט פונעם רבנו של עולם? עס איז דאך א חידוש נפלא! וואס מיינט דאס 'צלם אלקים'?! 'צלם אלקים' מיינט, אז דער מענטש איז א ממש א חלק אלוה ממעל! דער מענטש איז ממש א חלק פון דער שכינה הקדושה! דער 'אדם' איז אן אבר פון דער שכינה! אידיש גערעדט מיינט דאס: פארשטייט זיך ער איז נישט גאט חס ושלום, אבער ער איז א געטליכע זאך! טאמער דו קוקסט אויף אים - זעסטו א דוגמא פון אויבן! נו, וואס איז שייך גרעסער ווי א 'דוגמא דלעילא'?! ער איז גרויס און גרויס, גרעסער און נאך גרעסער! מיר האבן בכלל נישט קיין השגה ווי גרויס דער אדם איז!

אדם הראשון'ס אכילה איז געווען א מצוה און א מורא'דיגער תיקון

בשעת ווען דער 'אדם' איז געווען אין דעם מצב וואס דער רבנו של עולם האט אים באשאפן, איז נישט געווען ביי אים קיין שום נידריגקייט צו עוסק זיין מיט גשמיות'דיגע ענינים. ווייל עס איז נאכנישט געווען ביי אים אזא זאך ווי 'תאוות' און 'פירוד' - אז ער זוכט צו נעמען הנאות פאר זיך אליינס, נאר אלעס איז געווען מיטן גרעסטן דביקות אינעם רבנו של עולם - זייענדיג א חלק פון דער שכינה הקדושה. עס איז נאכנישט געווען אזא זאך ווי 'אהבה נפולה' - אז די אהבה איז אפגעריסן פונעם רבנו של עולם, נאר יעדע אהבה וואס ער האט געהאט, איז געווען ריין אהבת ה'! יעדער 'תענוג' וואס ער האט געהאט, איז געווען ריין 'להתענג על ה'!' זיין עסן און טרינקען איז געווען א הייליגע עבודה! ווייל אינאמת'ן - ווען דער מענטש איז אויף זיין ריכטיגן פלאץ וואו דער אויבערשטער האט אים אוועקגעשטעלט - איז 'אכילה' גאר א גרויסער תיקון.

אדם הראשון'ס שלאפן איז געווען אן עבודה נשגבה

דער שלאף וואס אדם הראשון איז געשלאפן בעפאר דעם חטא עץ הדעת, איז נישט געווען אן ענין פון 'אחד מששים במיתה' - ווי היינט, ווייל עס איז נאך אפילו נישט געווען אזא מושג ווי 'מיתה' דעמאלט! שלאפן האט נישט געמיינט אז דער מענטש פאלט אראפ פון זיינע הייליגע מוחין און ער ווערט מגושם. פארקערט, שלאפן איז געווען א וועג וויאזוי דער מענטש קען זיך אויסטון פונעם 'עולם העשיה' און ארויפגיין אין די עולמות העליונים! יעדער שלאף האט אים צוגעגעבן נאך 'השגות אלקות'! זיין שלאף איז געווען געווען א מורא'דיגע עבודה; ווי עס שטייט אין פסוק (בראשית ב, כא): "וַיִּפַּל ה' אֱלֹקִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן". מיר האבן נישט קיין השגה וואס דאס מיינט דער 'שלאפן' פון אדם הראשון.

נישט געגעבן קיין ריר - אָן קיין 'יחוד'

עס איז באקאנט מעשיות פון פארשידענע צדיקים וועלכע האבן געזאגט אז זיי ריין זיך נישט קיין איין תנועה - אָן קיין יחוד! זיי האבן נישט געגעבן קיין שאקל מיט דער האנט - נאר אויב זיי האבן דאס געקענט טון מיט א דביקות צום רבנו של עולם! נישט אומזיסט האט יעדע תנועה פון א צדיק א געוואלדיגער חן, יעדע תנועה איז מורא'דיג שייך צו צוקוקן, ווייל די צדיקים זענען מיידל יחודים אין אלע גופניות'דיגע זאכן וואס א מענטש טוט אויף דער וועלט. דער הייליגער רבי הערשעלע זידיטשוב'ער ז"ע האט געזאגט: "ביי יעדן אטעם בין איך מיידל א יחוד, ווען איך אטעם אריין בין איך מכוי דעם שם 'הויה', און ווען איך אטעם ארויס בין איך מכוי דעם שם 'אלקים'! און ער האט געטייטשט דעם פסוק (תהלים קג, ו): "כָּל הַנְּשָׁמָה תְהִלָּל -ה', זאגן חז"ל (בר"י יד, ט): "על כל נשימה ונשימה תהלל קה". האט ער געטייטשט: 'תהלל' איז א לשון פון 'הילולה' - א חתונה. 'על כל נשימה ונשימה' - ביי יעדן אטעם זאלסטו מאכן א חתונה! יעדעס מאל דו אטעמסט אריין און ארויס, זאלסטו מאכן א 'יחוד'! און בעצם איז דאס 'נארמאל', אזוי דארף עכט א מענטש זיין! ווען דער אדם וואלט ווען נישט פארדרייט זיין ארגינאלע יצירה - וואלט היינט יעדער איינציגסטער מענטש געלעבט מיט אט דער העכערקייט.

נאכן חטא - אריינגעפאלן אינעם 'עולם הפירוד'

ליידער האט אדם הראשון געזינדיגט און געגעסן פונעם עץ הדעת, און דורכדעם האט דער

אויבערשטער פארקלענערט דעם 'קומה' פונעם אדם; ווי עס שטייט אין פסוק (תהלים קלט, ה): "וַתִּשָׁת עָלַי פֶּפֶקָה", זאגן חז"ל דערויף (חגיגה יב): "כיון שסרח הניח הקדוש ברוך הוא ידו עליו ומיעטו" - דער אויבערשטער האט אים געמאכט נידריגער, ער קומט שוין נישט אָן מער ביזן הימל. דאס הייסט, ער איז געווארן אפגעריסן פון דעם שטריק וועלכע בינדט אים צו ביז צו אלע העכערע עולמות! ער זעט שוין דעם גשמיות'דיגן וועלט ווי א זאך פאר זיך! דאס רופט זיך אין אנדערע ווערטער: 'תערוכות טוב ורע', עס איז געווארן אויסגעמישט שלעכטס מיט גוטס, אז אפילו בשעת ווען דער 'אדם' טראכט פונעם רבנו של עולם און פון העכערע זאכן - זעט ער אבער פאר זיינע אויגן א גשמיות'דיגע וועלט וועלכע איז כאילו אפגעריסן פונעם רבנו של עולם.

זיין אכילה איז שוין נישט אזוי ריין פונעם 'זיך'

דער 'תערוכות טוב ורע' וועלכע איז געשען נאכן חטא עץ הדעת האט גורם געווען אז מען קען שוין נישט טון אין גשמיות'דיגע ענינים מיט א רייניקייט און העכערקייט, ווייל אין יעדע גשמיות'דיגע זאך האט זיך אריינגעמישט 'תאוות'. ווען דער 'אדם' עסט, קען מען שוין נישט זאגן אז דאס איז א מצוה און א געוואלדיגע עבודה - כאטש עס איז טאקע פארהאן דערין הייליגע ניצוצין און אליבא דאמת איז נישטא גארנישט אויסער דעם רבנו של עולם, ממילא וואלט ער געדארפט ווערן דורכדעם דבוק און מיוחד מיטן אויבערשטן - איז אבער אריינגעקומען אינעם מענטש א 'תאוות אכילה', וואס ער מיינט אביסל 'זיך' און ער ווערט מגושם. דעריבער קען ער שוין נישט ממש בלויז מיידל זיין יחודים דורך גופניות'דיגע מעשים, ווייל דער 'יחוד' איז שוין נישט ריין, עס איז שוין געמישט מיט 'מחשבות זרות', און א 'יחוד' וואס איז נישט ריין - איז נישט קיין 'יחוד', ווייל דאס מיינט דאך 'יחוד' - זיין איינציג מיטן אויבערשטן, און טאמער איז דא דארט נאך עפעס אויסער דעם אויבערשטן איז ער נישט 'איינציג'.

פארטריבן פון דער עבודה פון 'תענוגים' צו דער עבודה פון 'הארעווען'

נאכן חטא עץ הדעת האט מען פארטריבן אדם הראשון פון גן עדן - וואו עס איז דער פלאץ פון תענוגים. דאס הייסט, מען האט געזאגט פאר אדם: "פון היינט און ווייטער איז שוין נישט דיין עבודה זיך צו מתענג זיין א גאנצן טאג! פון היינט און ווייטער וועסטו דארפן הארעווען און ארבעטן שווער! דו וועסט דארפן זיצן און לערנען ביגיעה רבה! דו וועסט מוזן מקיים זיין מצוות מיט אן עמל". איי, וועסטו פרעגן: "וואס וועט זיין מיט די אלע ניצוצין וועלכע זענען פארהאן אין דער בריאה?!", איז דער תירוץ דערויף: "דו האב נישט קיין געשעפט מיט דעם! דאס איז נישט דיין עבודה! וויבאלד די אלע ניצוצין זענען אויסגעמישט מיט 'רע', דעריבער ווארף דאס אוועק צוזאמען מיטן 'רע'! לאז דאס איבער צוזאמען מיטן 'רע'! דו זיי פארנומען בלויז מיט אזעלכע זאכן וועלכע זענען נאכנישט 'מעורב טוב ורע'!".

אריכות ימים - זיי האבן געהאט אסאך ניצוצין מתקן צו זיין

וויפיל די קומה פון אדם הראשון איז קלענער געווארן נאכן חטא, איז ער אבער פארט געווען א גרויסער צדיק, און ער האט כל ימיו פרובירט נאר צו מתקן זיין דעם חטא, און ער האט עוסק געווען אין תשובה און מעשים טובים. און לפי ערך האט ער נאכאלץ געהאט אן עבודה - אויף א קלענערן פארנעם ווי פריער - צו אויפהייבן די ניצוצין דורך גשמיות'דיגע ענינים. דעריבער האט

ווען עס קומט ראש השנה – וועלכער איז א זכרון ליום ראשון – גיבט זיך די בריאה א טרייסל! יעדער ניצוץ גיבט זיך א דערמאן: "אין דעם טאג – פאר טויזנטער יארן צוריק – בין איך דאך געווען אין גן עדן מיט אדם הראשון! דעמאלט איז מיר געווען אזוי ליכטיג! און היינט, בין איך דא פארווארפן אין די הרי חושך, אין גיהנם צווישן די חיצונים! אוי, ווי נידריג איך בין געפאלן!". און דער ניצוץ וויינט מיט ביטערע בכיות, און בעט זיך צום אויבערשטן, אז ער וויל שוין צוריק קומען אהיים צום שורש

נייע וועלט פון די ריינע גוטע חלקים - וועלכע וועט טאקע זיין א קלענערע וועלט ווי פריער - אבער עס וועט זיין ריין! מען וועט קענען ארבעטן ווייטער אין עבודת ה'!". דאס הייסט, אז ביים מבול האט זיך נאכאמאל אפגעשפילט - אויף א קלענערן פארנעם - דאס וואס עס איז געשען נאכן חטא עץ הדעת, אז דער אויבערשטער האט קלענער געמאכט דעם 'קומה' פון אדם הראשון און אים ארויסגעטריבן פון גן עדן. די ועלכע זאך דא, האט דער אויבערשטער קלענער געמאכט דעם גאנצן קומת האדם: דו ביסטו א קליינער פשוט'ער מענטש, מען בעט דיר נישט צו טון אין הויכע עבודות פון מעלה זיין די מחשבות זרות וכדומה! ניין, ווען עס קומט צו דיר אזא סארט מחשבה, זאלסטו דאס אריינווארפן אין ים אריין! זיי זיך נישט מטפל מיט דעם! דו ביסט א פשוט'ער מענטש וועלכער קען נישט אזויפיל אויפטון ווי דו האסט פריער אויפגעטון! אבער פון צווייטן זייט, ביסטו אסאך ריינער ווי פריער! דו ביסט שוין נישט אזוי אויסגעמישט מיטן 'רע'!

די בירורים במשך הדורות - ביז ענדגילטיגן בירור פון מתן תורה

במשך הדורות האט זיך געהאלטן אין איין איבער'חזור'ן די בירורים, יעדע תקופה איז געשען נאכאמאל א מצב וואס די חטאים האבן זיך מורא'דיגע מתגבר געווען, און מען האט געמוזט ווארפן נאך חלקי הטוב - וועלכע זענען געווארן אויסגעמישט מיט רע - צו דער סטור אחרא. דאס איז געווען ביים 'דור הפלגה', שפעטער ביים איבערדרייען סדום ועמורה, שפעטער אין גלות מצרים - וואו פיר חלקים פון כלל ישראל זענען אויסגעשטארבן ביי מכת חושך. ביז מען איז ארויס פון מצרים און מקבל געווען די תורה - וואס דעמאלט האט דער רבנו של עולם בוחר געווען אינעם כלל ישראל. דאס הייסט, אז דעמאלט איז געווארן אוועקגעשטעלט א פאלק וועלכע איז דעם אויבערשטן'ס חלק אויף אייביג! זיי זענען די ריכטיגע ממשיכי דרך פונעם עכטן 'אדם' וואס דער אויבערשטער האט באשאפן אינעם ערשטן טאג! זיי האבן די תורה און מצוות - וואס דאס איז 'כולו טוב'! זיי זענען טאקע מצומצם, זיי טארן נישט עוסק זיין אין די גופניות'דיגע תענוגים - ווי אדם הראשון קודם החטא, אבער זיי זענען עוסק אין זאכן וועלכע זענען 'כולו טוב' - זי קיין 'תעובת טוב רוע', וואס מיט דעם זענען זיי דומה צו אדם הראשון. אין דער צייט וואס אלע אומות העולם זענען עוסק אין 'רע גמור' - ממש דער היפוך פון אדם הראשון קודם החטא - זענען אידן עוסק אין 'טוב גמור' - וואס דאס איז תורה און מצוות.

מאכן! ווידעראום, א גרויסער מענטש קען אסאך אויפטון, אבער ער קען אויך אסאך קאליע מאכן! לויט ווי גרויס די דורות בעפארן מבול זענען געווען און לויט ווי לאנג זיי האבן געלעבט - סיי 'בכמות' און סיי 'באיכות' - אזויפיל כוחות האבן זיי אריינגעלייגט צו טון עבירות. דעריבער האט מען געהאלטן אין איין אראפנעמען יארן פון זיי, וואס דאס מיינט אין אנדערע ווערטער: מען האט פארקלענערט זייער 'קומה'! פונקט ווי מען האט געמאכט קלענער אדם הראשון'ס הייך - אז ער זאל נישט גרייכן צו אלע עולמות העליונים, אזוי האט מען פארקלענערט זייער הייך! מען האט זיי צוגענומען א חלק פון זייערע מורא'דיגע כוחות הנפש! מען האט אוועקגענומען פון זיי א חלק פונעם צוטריט צו די ניצוץ וועלכע ליגן אינעם גשמיות פון דער וועלט.

דור תהפוכות - דער דור המבול האט אויסגענוצט אלע כוחות נאר אויף 'רע'

עס איז געקומען צו א מצב וואס די מענטשן האבן געמאכט אזא 'תעובת טוב רוע' אויף דער וועלט, די כוחות הטומאה זענען געווארן אזוי גרויס, אז עס איז געווארן א קלקול אין אלע עולמות העליונים, און מען האט זיך שוין נישט געקענט קיין עצה געבן ווייטער! זיי האבן גורם געווען אזא קלקול ביז עס איז געקומען צו א מצב ווי עס שטייט (בראשית ה, ז): "וַיִּתְעַב אֱלֹהִים - דער וועלט א שטיק עגמת נפש! דער רבנו של עולם האט געזאגט: "וְכֹל יֵצֵר מִחֶשְׁבֹת לְבוֹ רַק רַע כָּל הַיּוֹם", איך האט באשאפן אזא ליכטיגע און טייערע וועלט, און איך האב אריינגעברענגט אדם הראשון אין גן עדן, עס איז געווען אזוי ליכטיג, אזוי טייער און אזוי גוט! וואס איז דא געשען? פון אזא שיינע וועלט איז געווארן א מין קלקול! פון אזא גרויסער מענטש איז געווארן א 'רע' פון כלל היום! וואס טוט מען דא? ווי גיבט מען זיך אן עצה מיט דער וועלט? וויאזוי קען מען פאררעכטן אזא מקולקל'דיגע פארדרייטע וועלט?

דער מבול - אוועקווארפן דעם אויסגעמישטן טוב מיט רע

דער רבנו של עולם האט געזען אז דא איז נישטא קיין ברירה, נאר צו ברענגען א מבול! מבול מיינט, אז דער 'רע' ווערט דערטראנקען אין וואסער. אין עבודת ה' מיינט דאס, אז מען נעמט די אלע גשמיות'דיגע תענוגים - וועלכע זענען אזוי געמישט מיט מחשבות זרות און תאוות רעות - און מען ווארפט דאס אריין 'במצולות ים' - וואס דאס איז דער 'מקום החיצונים'. מען דערקלערט: "זאלן זיי גיין צו אלע בייער רוחות! איך בין זיך בכלל נישט מער מטפל מיט דעם! איך וועל נעמען בלויז די ריינע גוטע חלקים פון דער וועלט! איך וועל אויפבויען א

ער געלעבט א לעבן פון איבער ניין הונדערט יאר, און אזוי אויך זיינע קינדער און אייניקלעך - ביזן מבול - האבן געהאט א גרויס אריכות ימים. ווייל בעצם איז א מענטש גאר גרויס און ער האט גאר אסאך צו ערלעדיגן אויף דער וועלט! ער מוז אויפהייבן גאר אסאך אראמגעפאלענע ניצוץ, און ער מוז האבן הונדערטע יארן דאס צו ערלעדיגן! און מען רעדט נישט פון הונדערטע יארן - פון דעם זעלבן קוואליטעט ווי אונזערע יארן - נאר דאס זענען געווען רייכערע יארן, פול מיט טיפקייט און העכערקייט. ווייל 'כמות' און 'איכות' גייען שטענדיג צוזאמען, אויב האט מען געלעבט לענגער 'בכמות' - האט מען אויך געלעבט לענגער 'באיכות'! ווי דער זוהר הקדוש זאגט: אז דער 'חיות' וואס דער מענטש האט געהאט בעפארן מבול איז געקומען פון דער בחינה וואס הייסט 'אריך אנפין' - וואס דאס איז גאר א הויכער מקום. דאס הייסט, אז דער חיות איז געווען אסאך א העכערע חיות, און יעדע רגע און מינוט איז געווען אנגעפילט מיט גאר אסאך חיות!

מען הייבט אָן לעבן ווייניגער

ווי א דור שפעטער, אלץ קורצער האבן זיי געלעבט. עס איז כסדר געגאנגען א ירידה בתר ירידה, ווייניגער און ווייניגער, ביז עס איז ממש אנגעקומען צו א מצב הארט בעפארן מבול וואס דער רבנו של עולם האט געזאגט (בראשית ה, ג): "הֲיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה" - פון יעצט און ווייטער וועט מען פארקורצען די יארן פונעם מענטש ביז צו הונדערט און צוואנציג יאר! ווען מען וועט אנוואונטשן יענעם אריכות ימים, וועט מען זאגן: "דו זאלסט לעבן ביז צו די הונדערט און צוואנציג! בעפארן מבול וואלט אזא וואונטש געהייסן א קללה, זיך זאל לעבן בלויז הונדערט און צוואנציג? דאס הייסט אז איך זאל שטארבן אלס אינגערמאן... פונקט ווי חנוך ווערט אנגערופן 'נער', ווייל ער איז נפטר געווארן ביי די דריי-הונדערט-און-פינף-און-זעכציג יאר זייענדיג א אינגערמאן...

א גרויסער מענטש קען מער קאליע מאכן

די סיבה פארוואס מען האט מקצר געווען זייער אריכות ימים איז געווען, ווייל אנשטאט צו נוצן זייער 'אריכות ימים' - זייערע מורא'דיגע כוחות הנפש און צוטריט צו גשמיות'דיגע ענינים - אויפצהייבן די אלע פארווארפענע ניצוץ און אלעס צוריקברענגען צום רבנו של עולם, האבן זיי עס גענוצט אויף פארקערט! זיי האבן זיך מער און מער איינגעטונקען אין גשמיות'דיגע תענוגים מיט תאוות רעות! זיי האבן אראפגעשטופט די אלע ניצוץ און טיפער אין דער קליפה! ווי דער כלל איז: א קליינער מענטש קען נישט אויפטון אזויפיל, אבער ער קען אויך נישט אזויפיל קאליע

ב.

חדל ממנו: זיי נישט פארנומען צו מתקן זיין דעם 'רע'

אנשטאט צו מורא האבן וואס עס וועט זיין מיט געלט ענינים, האבן איך מורא פון דעם וואס האט באשאפן דעם צורך צו געלט! טאמער איז דאס א גאוה'דיגע מחשבה, ער שפירט אז ער איז חשוב'ער ווי א צווייטן, דארף ער עס ארויפטרעגן צו דער מדה פון 'תפארת דקדושה', דאס הייסט, ער זאל זיך מתבונן זיין אז עס איז נישטא קיין שום גאות אויף דער וועלט - אויסער דעם רבנו של עולם'ס גאות! דעריבער, אנשטאט צו טראכטן ווי גרויס איך בין, ווער איך נתפעל ווי גרויס איז דער באשעפער וועלכער האט מיר באשאפן! און אזוי איז געווען דעם בעל שם טוב'ס מהלך ביי יעדע שלעכטע מדה, עס צו מעלה זיין צום שורש דקדושה. און

הייסט, מען דארף אריינטראכטן: פון וואו קומט די מחשבה?! טאמער איז עס אן אהבה'דיגע מחשבה, ער טראכט פון א גוטן מאכל וכדומה, דארף ער דאס ארויפטרעגן צום שורש, דאס הייסט, ער זאל זיך מתבונן זיין אז עס איז נישטא קיין שום אהבה אויף דער וועלט - אויסער אהבת ה'! די דאזיגע 'אהבה זרה' איז בלויז אן אפפאל פון אהבת ה'! דעריבער, אנשטאט צו ליב האבן דעם מאכל, האבן איך ליב דעם וואס האט באשאפן דעם מאכל! טאמער איז עס א יראה'דיגע מחשבה, ער זארגט זיך פון וואו ער וועט האבן געלט צו באצאלן חובות וכדומה, דארף ער זיך מתבונן זיין אז עס איז נישטא קיין שום יראה - אויסער יראת שמים! דעריבער,

מכלל ופרט

די זעלבע געשיכטע פון אדם הראשון 'קודם החטא' און 'לאחר החטא' - שפילט זיך אפ אויף א קלענערן פארמאט אין דער פרטיות'דיגער עבודה פון יעדן מענטש, יעדן טאג.

דער דרך פון 'העלאת המדות'

דער הייליגער בעל שם טוב האט מגלה געווען א געוויסער דרך העבודה פאר צדיקים, וועלכע רופט זיך 'העלאת המדות' - מעלה זיין יעדע זאך צום שורש. למשל, אז עס קומט אים אריין א 'מחשבה זרה' אינמיטן דאווענען - אנשטאט עס צו פארטרייבן און מסיח דעת זיין דערפון - דארף מען עס אנכאפן און צוריקברענגען צום שורש, דאס

עס איז פארהאן אסאך א בעסערע מוסר דרשה ווי זאגן יענעם זיינע שוואכקייטן. דאס איז, זאגן יענעם דעם אמת ווער ער איז 'לטיבותא!' ווען מען זאל ווען נעמען א מענטש און אים אנהייבן זאגן זיינע מעלות ווער ער איז – וואלט דאס געווען נורא נוראות! ער וואלט ממש געקענט ווערן דורכדעם א גרויסער צדיק!

~

ראש השנה ווערט נתגלה אזעלכע כוחות וואס ער אליינס האט נישט געוואוסט דערפון, אדער וואס ער האט יא געוואוסט, אבער ער האט זיך שוין פונלאנג מייאש געווען דערפון. דאס זענען כוחות וואס דער אויבערשטער האט אים געגעבן מיטן פלאן אז ער זאל נאך אמאל זיין א צדיק – וועלכער קען טראגן די גאנצע וועלט אויף זיינע פלייצעס

אזוי האבן זיך טאקע די תלמידי בעל שם געפירט בפועל. דאס האט גורם געווען, אז יעדע גשמיות'דיגע טעם - ווי עסן, טרינקען, שלאפן וכדומה - איז געווען אן עבודה! ווייל זיי האבן כסדר מעלה געווען די אלע מדות און געפילן וואס קומען אריין בשעת'ן עוסק זיין אין גשמיות - צום שורש דקדושה. דאס הייסט, אז די תלמידי בעל שם האבן עוסק געווען אין דער עבודה פון אדם הראשון קודם החטא!

זיך נישט נארן - העלאת המדות איז נישט געמאכט פאר דיר

אינעם דריטן דור פון תלמידי בעל שם טוב, האט זיך שוין אנגעהויבן טוישן אביסל דער נוסח, מען האט איינגעזען אז נישט יעדער 'חסיד' וועלכער גייט אינעם דרך הבעל שם טוב איז ראוי צו עוסק זיין אין אזא הויכער ענין פון 'העלאת המדות', דעריבער האט מען אנגעזאגט פארן עולם, אז דאס איז נישט געמאכט פאר זיי; ווי דער בעל התניא שרייבט בנוגע א בינוני, אז טאמער עס קומט אים אריין מחשבות זרות ביים דאווענען (פרק כח): "אל יהי שוטה לעסוק בהעלאת המדות של המחשבה זרה כנודע כי לא נאמרו דברים ההם אלא לצדיקים שאין נופלים להם מחשבות זרות שלהם כי אם משל אחרים. אבל מי שנופל לו משלו מבחינת הרע שבלבו בחלל השמאלי איך יעלהו למעלה והוא עצמו מקושר למטה" - זיי נישט קיין שוטה עוסק צו זיין אין 'העלאת המדות', ווייל דאס רעדט מען נאר פון גרויסע צדיקים וועלכע זענען שוין באמת ריין פונעם 'רע', און די אלע מחשבות זרות קומען נישט פון זיי אליינס - נאר פונדריסן! די מחשבות וואס קומען צו א צדיק בשעת'ן דאווענען, זענען ניצוצות וועלכע זוכן אן עליה דורכן צדיק!

אבער ביים פשוט'ן מענטש קומט עס פון זיין 'נפש הבהמית'. דאס זענען נישט 'פרעמדע מחשבות', דאס זענען זיינע היימישע מחשבות! אודאי קומט אלעס פון דער 'שורש דקדושה', אבער ער האט נישט די מעגליכקייט דאס מעלה צו זיין, ווייל ער איז צוגעבינדן צום 'רע', ער קען זיך נאכנישט אפטיילן פונעם 'רע' און עס ארויפברענגען צום 'טוב!' און טאמער ער מיינט אז ער קען דאס באווייזן, רופט אים דער תניא אָן 'שוטה'... ער נארט זיך און ווייסט נישט וואו ער האלט אויף דער וועלט. אונזער עבודה - ווען עס קומט אריין א שלעכטע מחשבה אינמיטן דאווענען - איז, צו מסיח דעת זיין דערפון! זיך אפשטעפן פונעם 'רע' און בכלל נישט טראכטן דערפון! זיך בלויז אריינלייגן אין תורה און תפלה און פארגעסן פון אלע שלעכטע מחשבות.

גדול עונו מנשוא - פארגעסן פון די עבירות און זעך זיך לערנען!

מען וועט געבן א דוגמא: עס איז פארהאן אמאל אז א בחור איז נכשל געווארן מיט א געוויסן הארבן מכשול, און ער שפירט אז די עבירה איז אים שווער אויפן הארץ! ער קען זיך נישט קיין עצה געבן מיט די שווערע שולד געפילן! דעריבער, הייבט ער אָן צו זוכן אין ספרים 'תיקונים' און 'תשובות', ער האלט אין איין חרטה האבן און זיך פילן שלעכט וכדומה. און דער בחור מיינט, אז מיט דעם טוט ער רצון ה' און דער אויבערשטער וועט אים דורכדעם מכפר זיין אויף דער עבירה. אבער אינ'אמת'ן איז 'לא זו הדרך!' ווי דער בעל התניא שרייבט אויף אן אנדערן פלאץ (פרק כ"ו) אז אינמיטן טאג - ווען עס איז נישט די באשטימטע צייט וואס דער מענטש האט זיך קובע געווען

ובאו האובדים: ראש השנה וועקט זיך אויף יעדער פארפאלענער ניצוץ

כאלו דער פלאן האט זיך אינגאנצן געטוישט! אבער דאס קען נישט זיין, ווייל וואס וועט למעשה זיין מיט די אלע ניצוצים?! עס איז דאך פארהאן אזויפיל געטליכע חלקים אין דער וועלט?! עס איז דאך פארהאן פארווארפענע ניצוצים ביי די גוים?! אין יעדע בהמה און חיה איז דאך פארהאן הייליגע ניצוצות?! ווי קען זיין אז דער רבנו של עולם זאל נישט רחמנות האבן אויף די אלע חלקי אלוקות! און עס נישט צוריקברענגען לשורשם?! אזא זאך קען דאך נישט זיין! ווי עס שטייט (שמואל ב' יד, יז): "לְבַלְבְּתִי יִדַּח מִמֶּנּוּ נֶדַח".

די איצטיגע וועלט איז בלויז א הכנה צו דער קומענדיגער פאראקטענער וועלט

דא קומט מען צו צום סוד פון דער 'תיקון השלם'. כאטש מיר טארן זיך נישט יעצט אפגעבן מיט אלע פארווארפענע ניצוצות, דארפן מיר אבער וויסן אז דאס איז נאר 'לפי שעה!' דער רבנו של עולם האט זיך בכלל נישט מייאש געווען פון די אלע ניצוצין! דער רבנו של עולם האט בכלל נישט געטוישט דעם פלאן וויאזוי דער 'אדם' דארף אויסצווען! פארקערט, ער האלט אין איין דרייען די בריאה אז מען זאל אנקומען צום 'תיקון השלם'! עס דרייט זיך א גאנצע היסטאריע פון זעקס טויזנט יאר - אלעס פארט אויף די שינעס פון 'תיקון השלם'! מיר ווייסן נישט וואס און ווען; ווי דער פסוק זאגט (דברים כט, כח): "הִנְסַפְרֹת לְה' אֶלְקֵינוּ", אבער איין טאג וועט עס געשען, עס וועט אפירקומען א מענטש וועלכער וועט זיין גרעסער פון די אבות הקדושים און גרעסער פון משה רבינו; ווי דער פסוק זאגט (ישעיה נב, ז): "רְדוּם וְנִשְׂא וְנָבְא מֵאֵד", ער וועט זיין ממש ווי

אויף תשובה און מרירות - דארף א מענטש ווי פארגעסן פון זיינע עבירות! און כאטש עס שטייט אין פסוק (תהלים נא, ה): "יְחַסְּאֲתִי נְגִדִי תָמִיד", מיינט עס נישט אז מען זאל ליגן דערין א גאנצן טאג, נאר מען זאל עס האלטן 'נגדי' - פונדערווייטנס. א בחור דארף אפמאכן א פעסטע החלטה: "איך פארגעס יעצט פון אלע עבירות! איך האב יעצט גארנישט דערמט! יעצט זיך איך מיט א גמרא, איך בין עוסק אין תורה ועבודה! דאס איז מיר וויכטיגער מער ווי אלע עבירות!".

א מקוה איז ווי א קליינער מכול - א נייער ריינער מענטש

ווען א איד וויל באקומען 'טהרה', גייט ער אין מקוה. וויאזוי ארבעט א מקוה?! עס ארבעט פונקט ווי דער מכול! דער מכול איז געקומען און אויסגערייניגט די וועלט פון 'רע', די אלע 'תערובת טוב ורע' האט מען געווארפן צו דער סטרא אחרא און מען האט אנגעהויבן א ריינע וועלט פונדאסניי. אזוי אויך ווען א מענטש האט געזינדיגט - וואס דורכדעם האט ער אנגעווערטשאפט פארשידענע פגמים און מלאכי חבלה וואס זענען באשאפן געווארן דערפון, גייט ער אין מקוה און ער איז מתפלל אז די אלע פגמים זאלן געווארפן ווערן 'במצולות ים אשר לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לב לעולם', און דער מענטש קומט ארויס פון דארט א נייער מענטש! ער דערקלערט: "דאס אלעס האט נישט מיט מיר! איך בין א מענטש וואס ליגט בלויז אין עבודת ה' און איך האב גארנישט צוטון מיטן 'רע'!". (און דאס איז אויך די כונה פון תשל"ך).

אדם הראשון קודם החטא - און נאך גרעסער; ווי חז"ל זאגן (ברכות לד): "גדולים בעלי תשובה יותר מצדיקים גמורים". און אט דער מענטש וועט זיין 'קומתו מסוף העולם ועד סופו' און ער וועט מתקן זיין די גאנצע וועלט! אידן וועלן צוריק אריינגיין אין גן עדן - דער פלאץ פון תענוגים - פונקט ווי אדם הראשון קודם החטא! און דעמאלט וועלן אלע גוים איינערקענען אינעם אויבערשטן און וועלן עוסק זיין נאר אין טוב! עס וועט מער נישט זיין קיין 'עולם הפירוד' - וואו מען טראכט פון 'זיך', נאר יעדער גי וועט טראכטן בלויז פונעם רבנו של עולם! ווי דער פסוק זאגט (צפניה ג, ט): "אֲזָ אֶהְיֶה אֶל עַמִּים שְׂפֹה בְרוּרָה לְקִרְאֵי כָלֶם בְּשֵׁם ה'". און אפילו די בהמות וועלן נתעלה ווערן; ווי דער פסוק זאגט (ישעיה יא, ט): "וְגַר אָבָב עִם כְּבֻשׁוֹגוֹ כִּי מִלְאָה הֶאָרָץ דְּעָה אֶת ה'".

עס הילכט אפ א געוויין פון בענקעניש

יעדעס יאר ווען עס קומט ראש השנה - וועלכער איז א 'זכרון ליום ראשון' - גיבט זיך די בריאה א טרייסל! יעדער ניצוץ - וועלכער איז פארווארפן סיי ווי אויף דער וועלט - גיבט זיך א דערמאן: "איך דעם טאג - פאר טויזנטער יארן צוריק - בין איך דאך געווען אין גן עדן מיט אדם הראשון! איך וואלט געדארפט האבן אן עליה דורך אדם הראשון! איך וואלט געדארפט האבן א תיקון און ווערן א חלק פונעם 'מלכות שמים' אוי, וואו בין איך דא פארפאלן געווארן?! דעמאלט איז מיר געווען אזוי ליכטיג! איך בין געווען דבוק צו מיין שורש! און היינט, בין איך דא פארווארפן צווישן גוים! איך ליג דא אין די הרי חושך, אין גיהנם צווישן די חיצונים! אוי, ווי נידריג איך בין געפאלן!". און דער

ווען א מענטש קומט צו צו א געוויסן הרגש ווי גרויס און ווי הויך ער איז, און וויפיל כוחות א מענטש פארמאגט – באקומט ער א מורא'דיגן התעוררות תשובה, ער קוקט אויף זיך אליינס און נעמט זיך וויינען: "מען פארלאנגט דאך פון מיר אזויפיל, נו, וויאזוי בין איך געפאלן אזוי נידריג!?" און פון דעם הייבט זיך אן א נייעם פלאן אויפן קומענדיגן יאר וויאזוי דאס יאר וועט נענטער ברענגען צום 'תיקון השלם' – בפרטיות פאר דעם מענטש, אז אלע זיינע השפעות און הנהגות פונעם יאר זאלן זיין א חלק פון ברענגען משיח

אמות, נאר אויף יעדן נברא וואס איז נאר פארהאן אויף דער וועלט! יעצט איז מען ממליך דעם רבנו של עולם 'כעין' ווי אדם הראשון האט אים ממליך געווען אויף דער גאנצער וועלט - אן אויסלאזן אפילו איין פרט! דעריבער, האט מען נישט יעצט אזוי ווייט צוטון מיט די 'אבות' און מיט 'כלל ישראל', נאר מען האט צוטון מיט 'אדם הראשון' און מיט 'וועלט'! אודאי האלט מען נאכנישט ביי קיין שלימות אין דעם, עס איז דאך בלויז א 'זכרון', אבער דאס איז שוין גענוג אריינצוברענגען אין אונז א התעוררות און א תשוקה, אז עס וועט נאך אמאל זיין א תיקון פאר דער גאנצער וועלט! יעדער ניצוץ וועט נאך אמאל צוריקקומען צו זיין שורש, און עס וועט נישט זיין קיין שום פירוד פונעם רבנו של עולם! יעדער תענוג און יעדע אהבה, יעדע יראה און יעדע דאגה - אלץ וועט זיין מיוחד בתכלית היחוד מיטן רבנו של עולם!

פון אלע פארגעסענע נשמות. און דערפאר זאגט מען ביי שופרות דעם פסוק (ישעיה כו, יא): "וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וְכָאֵז הַאֲבָדִים בְּאָרֶץ אֲשׁוּר וְהַנְּדָחִים בְּאָרֶץ מִצְרַיִם וְהַשְּׂתַחֲוֹוֹ לַה'..." - אז דורכן געוויין פונעם שופר וועט נתעורר ווערן א געוויין ביי אלע 'אובדים' און 'נדחים' און אלע וועלן צוריק קומען צום רבנו של עולם.

מיר זענען ממליך דעם אויבערשטן אויף 'כל העולם כולו'

איינמאל עס איז פארהאן אזא מין התעוררות אין דער בריאה, עס שמעקט פון עפעס א זכר פון 'אדם הראשון' קודם החטא, איז די ריכטיגע צייט פון 'המלכה', עס איז די צייט צו זאגן: "יודע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יציר כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלקי ישראל מלך". ווייל יעצט קען מען ממליך זיין דעם אויבערשטן אויף דער 'גאנצער' וועלט - נישט בלויז אויף אונזערע ד'...

בשבילי נברא העולם: איך פארמאג אומגעהויערע גרויסע כוחות הנפש

נישט פארגעסן פון זיך זעלבסט

מען זאגט נאך פון צדיקים, אז ווען א איד איז ממליך דעם רבנו של עולם ראש השנה, טאר ער נישט פארגעסן אים אויך ממליך צו זיין אויף זיך אליינס - און נישט נאר אויף דער גאנצער ארומיגער וועלט. אזוי איז אויך כלפי דעם גאנצן שמועס, דארף מען עס נעמען אויך צו זיך אליינס - פאר יעדן מענטש בפרטיות - און נישט נאר פארן כלליות העולם.

מוסר איז ווי אן אפאראציע וואס איז אומבא'טעמ'ט דורכצוגיין

קיינער האט נישט ליב צו הערן קיין מוסר, קיינער וויל נישט אז איינער זאל אים אריינזאגן אלע זיינע חסרונות און שוואכקייטן. און אודאי טאר מען דאס טאקע נישט טון, ווייל דער מענטש וועט ווערן אזוי צובראכן, אז מען וועט אים נישט קענען צוריקשטעלן אויף די פוס! ווען מען זאגט פאר א מענטש דעם ריינעם אמת, איז עס פונקט ווי מען מאכט א קאמפליצירטע מוח אפאראציע, וואס מען דארף האבן רחמים אז מען זאל קענען אלעס צוריקלייגן אויפן פלאץ ווי עס דארף צו זיין.

א געשמאקע מוסר דרשה: דו האסט מורא'דיגע כוחות!

בעצם איז פארהאן אסאך א בעסערע מוסר דרשה ווי זאגן יענעם זיינע שוואכקייטן. דאס איז, זאגן יענעם דעם אמת ווער ער איז, אבער 'לטיבותא'! ווען מען זאל ווען נעמען א מענטש און אים אנהייבן זאגן זיינע מעלות ווער ער איז - וואלט דאס געווען נורא נוראות! ער וואלט ממש געקענט ווערן דורכדעם א גרויסער צדיק! לאמיר זיך פארשטעלן ווען א גרויסער צדיק פון די פריערדיגע דורות קומט צו א בחור'ל און זאגט אים: "איך בין א בעל רוח הקודש און איך וויל דיר אביסל פארציילן איבער דיר: דו האסט א הויכע הייליגע נשמה און מורא'דיגע כוחות הנפש! עס פלאקערט אין דיין הארץ א געוואלדיגער אהבת ה'! דו האסט גאר גוטע תכונות הנפש און מדות טובות! טאמער דו וועסט אויסנוצן דינע כוחות, וועסטו ווערן דער גרעסטער צדיק אין דער וועלט! דו ווייסט אליינס נישט וועלכער צדיק דו ביסט! דו האסט נישט קיין אהנונג וואספארא נחת רוח דו מאכסט פארן רבנו של עולם מיט דיין עבודה!

עס איז ממש 'נורא נוראות'! ווען דו שטעלסט זיך דאווענען שאקלען זיך אלע עולמות און די גאנצע פמליא של מעלה שטעלט זיך קוקן וויאזוי א 'נברא' קען אזוי שיין דאווענען, און זיי פאטשן צו און העלפן דיר דאווענען!"

מען דארף קענען הערן קאמפלימענטן

אודאי, טאמער א מענטש האט נישט קיין שכל - קען ער דאס אויך נישט הערן. פארקערט, וויפיל ער קען נישט הערן זיינע חסרונות - נאך אסאך מער קען ער נישט הערן זיינע מעלות און קאמפלימענטן, ווייל ער וועט ווערן א בעל גאווה דערפון און ער וועט זאגן: "שלום עלי נפשי! איך בין גוט, און איך דארף נישט הארעווען מער אין עבודת ה'!". אבער ווען א מענטש האט אביסל שכל - **צו מקבל זיין קאמפלימענטן אויפן ריכטיגן אופן - איז נישטא קיין גרעסערע 'מוסר דרשה' ווי דאס!** ווייל ער טראכט צו זיך: "אויב מיין דאווענען איז אזוי גרויס, אז מלאכים ושרפים ציטערן פאר מיין דאווענען, נו, וויפיל נאך קען איך זוכה זיין? ווער זאגט אז איך האב שוין יוצא געווען ידי חובת? אפשר פארלאנגט מען פון מיר אסאך אסאך מער?"

דער 'גדלות הנפש' וואס יעדער מענטש שפירט ראש השנה

חז"ל זאגן (סנהדרין לו): "למה נברא אדם יחיד, לפי שחייב אדם לומר בשבילי נברא העולם" - פונקט ווי אדם הראשון איז געווען איינער אליינס אויף דער וועלט, אזוי דארף יעדער מענטש אנקוקן אז ער איז דער איינציגסטער מענטש אויפן כדור העולם! די גאנצע בריאה איז באשאפן געווארן נאר צוליב אים! אלעס ליגט אויף זיינע פלייצעס צו פאררעכטן! **ראש השנה - וועלכער איז א 'זכרון ליום ראשון', א זכרון צום 'נברא אדם יחיד' - ווערט אויפגעוועקט ביי יעדן מענטש א הרגש פון 'בשבילי נברא העולם'! מען שפירט ביי זיך א 'גדלות הנפש'!** ביי יעדן איינעם לפי ערכו ווערט ראש השנה נתגלה אזאלעכע כוחות וואס ער אליינס האט נישט געוואוסט דערפון, אדער וואס ער האט יא געוואוסט, אבער ער האט זיך שוין פונלאנג מייאש געווען דערפון. דאס זענען אזוינע כוחות וואס דער אויבערשטער האט אים געגעבן מיטן פלאן אז ער זאל נאך אמאל זיין זייער א גרויסער צדיק - וועלכער קען טראגן די גאנצע וועלט אויף זיינע פלייצעס! וואס פון איין זייט איז דאס

כי נורא הוא - א מענטש איז פארכטיג גרויס

פונקט ווי אדם הראשון איז געווען א נורא'דיגער נברא, וואס די גאנצע בריאה האט זיך געדרייט ארום אים, אזוי אויך, יעדער איד אין די הייליגע טעג, איז זייער גרויס און נורא'דיג! דערפאר הייסט דאס 'מים נוראים', ווייל עס איז נורא מאד! די **כוחות וועלכע ווערן נתגלה ראש השנה פאר יעדע נשמה בפרטיות און פאר כלל ישראל בכלליות איז 'נורא נוראות'! דאס איז דער 'מוסר דרשה' וואס מען דערהערט ראש השנה, וואס מען דערהערט ווי גרויס מען איז און וויפיל מען דארף תשובה טון. דער אויבערשטער זאל העלפן עס זאל זיין א ליכטיגער תשרי און א ליכטיג יאר, מען זאל זוכה זיין צו א שנה טובה ומתוקה און א שנת גאולה וישועה, אמן.**

אותו החסיד והנה גם הוא בין העוברים לפניו. שאל אותו הרה"ק מראזוואדוב: 'מהאט דאך געשמועסט' [הרי דיברנו]?! - שהוא נוסע לדזיקוב, ואיך הוא כעת - כאן בראזוואדוב. ענה החסיד כי החליט שלא לנסוע, והסביר את טעמו ונימוקו, כי אם יסע להרב מדזיקוב ויושע - אחר כל השנים שהיה אצל רבו בראזוואדוב ולא נושע, מה יאמרו העולם: 'אז דער רב קען נישט, און ער קען יא... וויל איך נישט!' (שהרב מראזוואדוב אינו יכול, והרב מדזיקוב כן יכול... אינני רוצה בזה!). אמר לו הרה"ק מראזוואדוב: 'אויב אזוי, זאג איך דיר צו א בן זכר' (אם כן, הרי אני מבטיח לך בן זכר), ואכן נושע באותה שנה.

נויש לפרש את הענין בזה, כי שני הצדיקים לדבר אחד נתכוונו, כי הוא היה צריך לעשות איזו פעולה בבחינת 'מסירות נפש' כדי להיושע. וזו היתה כוונת האמרי נועם שאמר לו לבא אליו לר"ה, כי דבר זה קשה עד מאד לחסיד ראזוואדוב. אכן אחר שכבר היתה לו הסכמה מאת הרה"ק מראזוואדוב, ובכל זאת ויתר על ההבטחה לבנים למען כבוד רבו, הרי עשה בזה ג"כ מעשה של מסי"נ, ולכן בזה המעשה זכה לישועתו מאותו הטעם].

והסתרת התלהבותו, ולא ראו עליו בכל משך התפלה שום תנועה והתלהבות. אבל כאמצע זכרונות 'האט ער ארויס געלאזט א קרעכץ' (הניח לאנחה לצאת ממנו) [והיה רבי יוסל'ע אומר על אותה 'קרעכץ' של הרבי רבי בונם, שהיה בבחינת 'ולא יכול להתאפק']. וכאשר סיפר זאת אותו חסיד לרבי יוסל'ע היה זה יותר מחמישים שנה מאותו תפילה ששמע, ובכל זאת כאשר אמר את התיבות 'האט ער ארויס געלאזט א קרעכץ', התעלף על אתר מן ההתערורות הגדולה שהיתה לו בהיזכרו מן המעשה.

מעשה בחסיד אחד מחסידי ראזוואדוב שהיה מצפה כמה שנים להיושע בבנים, והיה מזכיר את עצמו כמה פעמים אצל רבו הרה"ק מראזוואדוב ז"ע ועדיין לא נושע. פעם אחת כשהיה הולך למסעיו נקלע למקום אחד שבו שהה גם הרה"ק בעל 'אמרי נועם' מדזיקוב ז"ע אחיו של רבו הרה"ק מראזוואדוב, נכנס זה החסיד אליו והזכיר את עצמו לפניו להיושע בזש"ק. אמר לו האמרי נועם: 'אויב וועסטו קומען צו מיר אויף ראש השנה, זאג איך דיר צו א בן זכר' (אם תבא אלי לראש השנה, הריני מבטיח לך בן זכר). והיה כשמעו את הדברים נפל החסיד במבוכה גדולה, כי מצד אחד רצה לנסוע לדזיקוב אחר הבטחה מפורשת כזו, ומצד שני לא רצה לעזוב את רבו מראזוואדוב בראש השנה. החליט החסיד לשטוח את ספיקותיו בפני רבו הרה"ק מראזוואדוב בעצמו, ונכנס אליו וסיפר לו דברים כהווייתן, שהיה אצל אחיו הרב מדזיקוב והוא הבטיח לו בן זכר אם יבא אליו לראש השנה. אמר לו הרה"ק מראזוואדוב: 'מיין ברודער איז נישט קיין ליגענער... ער האט דיר צוגעזאגט א בן זכר, וועסטו געהאלפן ווערן מיט א בן זכר! איך האב נישט קיין שום קפידה, פֿאר צום ברודער געזונטערהייט' (אחי איננו שקרן... אם הוא הבטיח לך בן זכר, הרי שתיושע בכך זכר! אין לי שום קפידה, סע לאחי לחיים ולשלום). אכן בליל ראש השנה אחר התפלה כאשר הציבור בראזוואדוב עברו לפני הרה"ק מראזוואדוב להתברך בברכת 'לשנה טובה', ראה הרה"ק מראזוואדוב את

שמעתי מכ"ק אדמו"ר מאמשינאו ז"ע, שזקינו הרה"ק רבי איציקל מווארקא ז"ע התייתם בילדותו, וגדל והתחנך אצל הרה"ק רבי דוד'ל מלעלוב ז"ע. ובשנה אחת כשאר נסע הרה"ק מלעלוב אל הרה"ק הרבי מלובלין ז"ע על ראש השנה, צירף עמו בנסיעתו את הילד איציקל - שגדל אחר"כ להיות הרה"ק מווארקא. והיה בבוקר יום ראש השנה אחר קריאת התורה הסתגר הרבי מלובלין בחדרו, ועבר זמן מה ועדיין לא נכנס לביהמ"ד לתקיעת שופר. משראו החסידים שהרבי מתמהמה מלצאת, בקשו החסידים מרבי דוד'ל שיכנס לחדרו של הרבי לפעול אצלו שיצא אל התקיעות, ונכנס רבי דוד'ל והביא עמו את הילד היתום איציקל שהגיע עמו. תיכף כשראה אותם הרבי, פנה אל הילד ושאל אותו: 'דו לערנסט חומש' (אתה לומד חומש?), ענה הילד בחיוב. שאל אותו הרבי: האם למדת את הדין שקרוב פסול להעיד על קרובו? ואף על זה ענה הילד הן. שאל אותו הרבי: בשלמא אם הקרוב מעיד לזכותו של קרובו מובן למה אין מקבלים את עדותו, שהרי הוא נוגע בדבר להעיד לזכותו. אבל אם מעיד הקרוב לחובתו, למה פסולה עדותו, הרי אין לו שום נגיעה בדבר. ענה הילד בחכמה: 'ס'שטייט דאך ביי דיני עדות 'ועמדו שני האנשים', דארפן זיי דאך זיין מענטשן, אז איינער קען זאגן שלעכטס אויף א קרוב איז ער דאך נישט קיין מענטש, דערפאר איז ער פסול לעדות' (הרי כתוב בדיני עדות 'ועמדו שני האנשים', ובכך צריכים הם להיות 'אנשים', ומי שיכול להעיד דבר רע על קרובו איננו אדם, ולכן פסולים עדים כאלו לעדות). והיה כאשר שמע הרבי את הדברים מיד קם ממקומו ונכנס לביהמ"ד לתקיעת שופר.

פעם שאל הרבי מלובלין את אחד מתלמידיו מה יכווין בתקיעת שופר, אמר לו 'אז דער רבי זאל ארויס בלאזן גאלדענע רענדלעך' (שהרבי יוציא בתקיעתו זהובים רבים), כי היו אז הרבה קשיים בפרנסה, והיו צריכים לעורר רחמים על פרנסת בני ישראל. אמר לו הרבי כי זו היא כוונה טובה, ואכן כך יכווין.

עוד שמעתי מכ"ק אדמו"ר מאמשינאו כי אביו הרה"ק רבי יוסל'ע ז"ע פגש בהיותו אברך צעיר איש חסיד זקן אשר עוד נסע אל הרה"ק הרבי רבי בונם מפרשיסחא ז"ע, וסיפר לו זה החסיד כי הוא זכה לשמוע איך שהרבי ר' בונם התפלל פעם אחת 'מלכויות זכרונות ושופרות'. והנה הרבי רבי בונם נהג לפי דרכו בהצנע לכת

דבר בעתו מה טוב: לקראת ימים הנוראים

הופיע מחדש

פריש איבערגעדוקט
צוליב די גרויסע
פארלאנג

עס איז דא צו באקומען
אין ספרים געשעפט

צו באשטעלן א גרעסערן קוואנטום
פאר מוסדות און ארגאניזאציעס
דופט: 347.628.6055

לקבל הגליון מדי שבוע במייל,
לסדר מוקד הפצה, ולתרומות:

gilyondoeihu@gmail.com - Tel. 718.438.0032 #3

כל הזכויות שמורות

למכון תולדות יהודה סטיטשין
אין להעתיק שום חלק מגליון זה בלי רשות המערכת

מערכת השיעורים

בארה"ב: 718.536.2347
בארה"ק: 072-3323310

יב | יעדו